

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 189 (XXXIII) — Nr. 5

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 5 ianuarie 2021

SUMAR

	<u>Pagina</u>	<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 449 din 23 iunie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene	2-4	Decizia nr. 718 din 6 octombrie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1), ale art. 21 alin. (1) cât privește sintagmele „ <i>poate avea loc</i> ”, respectiv „ <i>în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)</i> ”, ale art. 56 alin. (5), ale art. 282 alin. (1) teza finală și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, ale art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, precum și ale art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31 ¹ raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară	13-31
Decizia nr. 560 din 7 iulie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (3) și ale art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, în redactarea anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 152/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și ale art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă	5-8	ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
Decizia nr. 621 din 22 septembrie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 43 alin. (5) din Codul penal	8-10	394/2020. — Ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale pentru modificarea Instrucțiunilor privind eliberarea permiselor de exploatare, aprobate prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale nr. 94/2009	31
Decizia nr. 622 din 22 septembrie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 374 alin. (4) și ale art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală	11-12	ACTE ALE AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ	
		45/2020. — Normă pentru completarea anexei la Norma Autorității de Supraveghere Financiară nr. 18/2018 privind aderarea și evidența participanților la fondurile de pensii facultative	32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 449

din 23 iunie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Cosmin-Marian Văduva	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene, excepție ridicată de Gheorghe Pleșescu în Dosarul nr. 403/334/2017 al Curții de Apel Suceava — Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.579D/2018.

2. La apelul nominal se prezintă autorul excepției, lipsind celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul autorului care arată, mai întâi, că a ridicat excepția de neconstituționalitate nu doar a art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017, ci a întregului art. 11 din acest act normativ. Arată că la data trecerii sale în rezervă, în 2016, era în vigoare Legea-cadru nr. 284/2010 care, în art. 20 alin. (1) și (2) din anexa nr. VII la aceasta, prevedea acordarea militarilor a două tipuri de ajutoare pentru personalul militar. Arată că, potrivit art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 aceste drepturi au fost suspendate, dar nu anulate, așa cum rezultă, de altfel, și din Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 16 din 8 iunie 2015. De asemenea, subliniază că din prevederile art. 11 alin. (2) ale ordonanței de urgență criticate rezultă că legiuitorul nu dorește să acorde aceste drepturi decât în caz de deces, ceea ce conduce la discriminare.

4. Mai departe, autorul precizează că la 1 iulie 2017 a intrat în vigoare Legea-cadru nr. 153/2017 care a abrogat Legea-cadru nr. 284/2010. Menționează prevederile art. 64 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 care, în opinia sa, nu admit ca prin abrogarea unui act anterior de abrogare să reintre în vigoare actul normativ inițial. Susține că, potrivit Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii nr. 5 din 5 martie 2018, acțiunile promovate în perioada de suspendare a exercițiului dreptului la acordarea de ajutoare/indemnizații sunt premature, deși legea era deja

abrogată, iar dreptul trebuia să devină activ. Nu se poate spune despre un drept prevăzut de o lege organică că nu a existat. Un act normativ, odată abrogat, în speță dispozițiile din Legea-cadru nr. 284/2010 care instituie drepturile în discuție abrogate prin Legea-cadru nr. 153/2017, nu mai poate fi suspendat. În opinia autorului, în cauză este aplicabilă Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XXIII din 12 decembrie 2005 pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, deoarece se referă la imposibilitatea suspendării unui act normativ abrogat, și nu Decizia nr. 5 din 5 martie 2018 care se referă la o suspendare pe o lege abrogată retroactiv. Face referire, în sfârșit, și la faptul că legiuitorul a suspendat plata drepturilor și pentru intervalul 2018—2021 și consideră că amânarea succesivă a plății acestora le va goli de conținut, din cauza inflației sau, pur și simplu, nu vor mai fi acordate în condițiile în care vor deceda titularii drepturilor.

5. În final, depune două puncte de vedere ale Avocatului Poporului prin care se susține că este neconstituțională prelungirea suspendării drepturilor.

6. Reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției, având în vedere Decizia Curții Constituționale nr. 45 din 4 februarie 2020.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

7. Prin Încheierea din 11 octombrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 403/334/2017, **Curtea de Apel Suceava — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene.** Excepția a fost ridicată de Gheorghe Pleșescu în faza procesuală a apelului, într-un litigiu care constă în calcularea drepturilor de pensie potrivit Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, a unor drepturi salariale, inclusiv plata ajutoarelor prevăzute de art. 20 alin. (1) și (2) din anexa nr. VII: Familia ocupațională de funcții bugetare „Apărare, Ordine publică și Siguranță națională” la Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice.

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul menționează interpretarea Înaltei Curți de Casație potrivit căreia, având în vedere că exercițiul dreptului la acordarea ajutoarelor prevăzute de art. 20 din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010 a fost suspendat prin prevederi legale succesive, speciale și derogatorii, începând cu anul 2011 și până la finele anului 2017, iar acțiunile promovate în această perioadă sunt premature formulate, dreptul nefiind actual (a se vedea, Decizia

nr. 5 din 5 martie 2018 referitoare la examinarea recursului în interesul legii privind competența de soluționare în primă instanță a litigiilor având ca obiect acordarea ajutoarelor salariale de care beneficiază cadrele militare, polițiștii și funcționarii publici cu statut special la trecerea în rezervă sau direct în retragere, în temeiul art. 20 alin. (1) din capitolul II al anexei nr. VII din Legea nr. 284/2010, respectiv prematuritatea/admisibilitatea acțiunilor având ca obiect acordarea ajutoarelor salariale de care beneficiază cadrele militare, polițiștii și funcționarii publici cu statut special la trecerea în rezervă sau direct în retragere, în temeiul art. 20 alin. (1) din capitolul II al anexei nr. VII din Legea nr. 284/2010 formulate în perioada de suspendare a exercițiului dreptului la acordarea de ajutoare/indemnizații, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 448 din 30 mai 2018). Având în vedere, pe de o parte, această interpretare și, pe de altă parte, că dreptul la ajutoare a fost eliminat, începând cu 1 iulie 2017, prin intrarea în vigoare a Legii-cadru nr. 153/2017, autorul apreciază că dreptul la ajutoarele prevăzute de art. 20 din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010 a devenit actual. Exercițiul dreptului nu mai putea fi suspendat și ulterior momentului desființării sale: măsura suspendării unui drept poate opera numai câtă vreme dreptul există. Din acest motiv, apreciază autorul, exercițiul dreptului nu mai poate fi considerat suspendat și după data de 1 iulie 2017; dimpotrivă, ajutoarele care fac obiectul acestuia trebuie să fie plătite titularilor lui. Cu toate acestea, Guvernul a adoptat art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 potrivit căreia „În anul 2018 nu se acordă ajutoarele sau, după caz, indemnizațiile la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă”. Actele normative prin care a fost suspendat dreptul la ajutoarele prevăzute de prevederile art. 20 din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010 își pot produce efectele doar pe perioada în care acestea au fost în vigoare, adică până la 30 iunie 2017, dar nu și după ce acestea au fost abrogate, după 1 iulie 2017. În caz contrar, s-ar ajunge la încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție și a Legii nr. 24/2000.

9. Autorul consideră că, în cauză, sunt aplicabile prin analogie cele reținute de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr. XXIII din 12 decembrie 2005 privind aplicabilitatea dispozițiilor art. 411 alin. (1) din Legea nr. 50/1996, introdus prin Ordonanța Guvernului nr. 83/2000, referitoare la acordarea primei pentru concediul de odihnă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 15 martie 2006, prin care a reținut că efectele produse de acte normative de suspendare sau de amânare a punerii în aplicare a unei dispoziții legale referitoare la un drept dobândit de natură salarială, trebuie limitate numai la perioada cât a fost în vigoare actul normativ care a prevăzut dreptul respectiv. Instanța supremă a apreciat că o concluzie contrară ar conduce la prelungirea valabilității dispoziției de suspendare a aplicării unui text de lege și după abrogarea lui, ceea ce ar fi de neconceput și inadmisibil.

10. Se arată, în plus, că nu se justifică urgența adoptării măsurii „suspendării la nesfârșit a drepturilor”, câtă vreme, pe de o parte, România are creștere economică iar, pe de altă parte, inflația va devaloriza ajutoarele prevăzute de prevederile art. 20 din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010.

11. În sfârșit, autorul reiterează, odată în plus, considerente din Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XXIII din 12 decembrie 2005, aplicabile *mutatis mutandis*: respectarea principiului încrederii în statul de drept, care implică asigurarea

aplicării legilor adoptate în spiritul și litera lor, concomitent cu eliminarea oricărei tendințe de reglementare a unor situații juridice fictive, face necesar ca titularii drepturilor recunoscute să nu poată fi obstaculați de a se bucura efectiv de acestea pentru perioada în care au fost prevăzute de lege.

12. Curtea de Apel Suceava — Secția I civilă arată că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

13. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

14. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile autorului excepției și ale procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

15. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

16. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, așa cum reiese din dispozitivul încheierii de sesizare, îl reprezintă dispozițiile art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 973 din 7 decembrie 2017, aprobată cu completări prin Legea nr. 80/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 276 din 28 martie 2018, cu modificările și completările ulterioare. Din analiza motivării excepției, așa cum a fost aceasta ridicată în fața instanței judecătorești, rezultă însă că autorul acesteia vizează exclusiv dispozițiile art. 11 alin. (1), și nu și pe cele ale art. 11 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017. Dezvoltările din susținerile orale în fața Curții Constituționale prin care precizează că și alin. (2) al art. 11 din ordonanța de urgență criticată este neconstituțional nu este de natură să investească Curtea Constituțională și în această privință. Ca atare, ținând seama de jurisprudența sa constantă în acest sens, Curtea este investită cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017, care au următorul conținut: „(1) În anul 2018 nu se acordă ajutoarele sau, după caz, indemnizațiile la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă.”

17. Autorul excepției consideră că dispozițiile criticate încalcă prevederile constituționale privind principiul securității și stabilității raporturilor juridice, ale clarității și previzibilității actelor normative, prevăzute de art. 1 alin. (3) și (5) și art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că în Decizia nr. 403 din 6 iunie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 818 din 9 octombrie 2019, paragraful 101, Curtea a menționat că este greșit înțeleasă semnificația abrogării, prin Legea-cadru nr. 153/2017, a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și (2) din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010, începând cu data de 1 iulie 2017. Curtea a statuat

că efectul acestei abrogări este previzibil și clar. Astfel, dacă personalul militar, polițiștii și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare au trecut în rezervă sau direct în retragere, respectiv raporturile de serviciu au încetat, cu drept la pensie, după 1 iulie 2017, aceștia nu mai beneficiază de ajutoarele și indemnizațiile prevăzute de Legea-cadru nr. 284/2010. Ca urmare, a conchis Curtea, prevederile art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 nu sunt contrare art. 1 alin. (5) din Constituție privind standardele de calitate a legii.

19. În continuare, Curtea constată că autorul menționează că prevederile criticate încalcă dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, precum și faptul că sunt contrare art. 15 alin. (2) din Constituție. De asemenea, autorul apreciază că Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XXIII din 12 decembrie 2005 privind aplicabilitatea dispozițiilor art. 411 alin. (1) din Legea nr. 50/1996, introdus prin Ordonanța Guvernului nr. 83/2000, referitoare la acordarea primei pentru concediul de odihnă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 15 martie 2006 este aplicabilă *mutatis mutandis*: respectarea principiului încrederii în statul de drept, care implică asigurarea aplicării legilor adoptate în spiritul și litera lor, concomitent cu eliminarea oricărei tendințe de reglementare a unor situații juridice fictive, face necesar ca titularii drepturilor recunoscute să nu poată fi obstaculați de a se bucura efectiv de acestea pentru perioada în care au fost prevăzute de lege.

20. Cu privire la această critică, este, de asemenea, relevantă Decizia nr. 403 din 6 iunie 2019, paragraful 98, în care Curtea a reținut că, referitor la pretinsa lipsă de previzibilitate a dispozițiilor referitoare la neacordarea ajutoarelor sau, după caz, a indemnizațiilor cu prilejul ieșirii la pensie, al retragerii sau al încetării raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă, prin Decizia nr. 541 din 14 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 622 din 17 august 2015, paragraful 17, a statuat că „persoanele care se pensionează se supun dispozițiilor legale în vigoare la data deschiderii dreptului la pensie, potrivit principiului *tempus regit actum*”. Prin urmare, neacordarea, pentru mai mulți ani succesivi, a drepturilor bănești

mai sus arătate, nu poate fi privită ca un eveniment care afectează previzibilitatea normei, de vreme ce dreptul la pensie și condițiile de pensionare, precum și drepturile care se acordă cu prilejul pensionării sunt cele de la data deschiderii dreptului la pensie, iar nu cele existente în legislație la o dată anterioară, care nu au caracterul unui drept câștigat (a se vedea deciziile nr. 847 din 14 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 306 din 5 aprilie 2018, paragraful 24, nr. 681 din 2 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 148 din 16 februarie 2018, paragraful 20, și nr. 616 din 2 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 89 din 5 februarie 2019, paragraful 55).

21. Se mai susține că nu se justifică urgența adoptării măsurii „suspendării la nesfârșit a drepturilor”, câtă vreme, pe de o parte, România are creștere economică iar, pe de altă parte, inflația va devaloriza ajutoarele prevăzute de prevederile art. 20 alin. (1) și (2) din anexa nr. VII la Legea-cadru nr. 284/2010. Această critică este, de asemenea, neîntemeiată, având în vedere că, potrivit jurisprudenței Curții, drepturile de natură salarială, cum sunt și cele instituite de art. 20 alin. (1) și (2) din Legea-cadru nr. 284/2010, nu au caracter constituțional (a se vedea deciziile nr. 334 din 12 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 533 din 17 iulie 2014, nr. 344 din 24 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 633 din 18 august 2016, paragraful 18, nr. 170 din 19 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 354 din 22 mai 2015, paragrafele 21 și 23, nr. 154 din 27 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 680 din 6 august 2018, paragraful 29, nr. 616 din 2 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 89 din 5 februarie 2019, paragraful 48 și nr. 366 din 30 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 602 din 26 iulie 2017, paragraful 21).

22. Având în vedere că nu există nicio rațiune pentru modificarea jurisprudenței anterior evocate, Curtea va respinge excepția de neconstituționalitate ridicată în această cauză.

23. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Gheorghe Pleșescu în Dosarul nr. 403/334/2017 al Curții de Apel Suceava — Secția I civilă și constată că dispozițiile art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, modificarea și completarea unor acte normative și prorogarea unor termene sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Suceava — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 23 iunie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Cosmin-Marian Văduva

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 560

din 7 iulie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (3) și ale art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, în redactarea anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 152/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și ale art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Cătălina Turcu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (3) și ale art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și ale art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Corina Nicoleta Gheban în Dosarul nr. 22.891/3/2015 al Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.796D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, solicitând menținerea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 7 decembrie 2015 (înregistrată la Curtea Constituțională la data de 23 mai 2017), pronunțată în Dosarul nr. 22.891/3/2015, **Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 26 alin. (3) și ale art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și ale art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă.** Excepția a fost ridicată de Corina Nicoleta Gheban într-o cauză având ca obiect, în principal, constatarea lipsei personalității juridice a Inspectoratului de Poliție al Județului Iași, constatarea faptului că angajatorul autorului este Ministerul Afacerilor Interne, anularea fișei anuale de evaluare profesională și reluarea procedurii de evaluare profesională.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate autoarea susține, în esență, că prevederile art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 aduc atingere principiului separației puterilor

în stat, deoarece Parlamentul a delegat competența sa exclusivă de legiferare cu privire la statutul polițiștilor — funcționari publici — ministrului afacerilor interne, care este organ al puterii executive. Totodată, textul de lege criticat aduce atingere și principiului securității raporturilor juridice, deoarece ordinul ministrului emis în temeiul acestuia nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României. *Mutatis mutandis*, excepția de neconstituționalitate se bazează pe cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 392 din 2 iulie 2014.

6. Cu privire la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2012, se arată că acestea aduc atingere principiului securității raporturilor juridice și dreptului la informație în măsura în care se interpretează că reprezintă temeiul în baza căruia se înființează inspectoratele județene de poliție cu personalitate juridică. Astfel, ca urmare a redactării neclare, textul nu oferă certitudinea înființării și nici denumirile și sediile inspectoratelor județene de poliție pretins înființate cu personalitate juridică. Or, înființarea unei unități de poliție destinată să asigure liniștea și ordinea publică la nivel județean este o problemă de interes public cu privire la care autoritățile trebuie să informeze corect populația, cu respectarea art. 31 alin. (1) și (2) din Constituție. În opinia autoarei, inspectoratele de poliție județene sunt doar structuri fără capacitate juridică, aflate în subordinea Ministerului Administrației și Internelor.

7. Se susține că prevederile art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 sunt neclare și imprezvizibile, aducând atingere principiului securității raporturilor juridice, dreptului la informație și accesului liber la justiție, deoarece nu definesc raportul de serviciu al polițistului și nu precizează care este entitatea angajatoare. Accesul liber la justiție al polițistului care se consideră vătămat în drepturile sale care decurg din raportul de serviciu este îngreunat prin faptul că nu este cert cine anume este angajatorul acestuia potrivit textului de lege criticat.

8. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă se apreciază că acestea aduc atingere art. 1 alin. (5), art. 15, art. 16, art. 20, art. 100, art. 108 alin. (4) din Constituție, precum și Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. În acest sens se arată că legea, ca act juridic de interes general, se comunică cetățenilor prin publicare, devenind astfel previzibilă și accesibilă. Singurele excepții de la publicare sunt înscrise în art. 108 alin. (4) din Constituție. Posibila interpretare neconstituțională a textului de lege criticat este cea potrivit căreia s-ar permite părților interesate să probeze cu înscrisuri, în fața judecătorului, acele norme sustrase de la publicare de către emitent, cu încălcarea legii (cum sunt, de exemplu, Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 300/2004 sau Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 600/2005, ambele nepublicate, invocate în apărare de Ministerul Afacerilor Interne). S-ar legitima prin acestea atât conduita ilegală a emitentului normei, de sustragere

de la obligația legală de publicare, cât și rezultatul conduitei ilicite, respectiv norma nepublicată.

9. Se susține că, în înțelesul său neconstituțional, art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă încalcă principiul neretroactivității legii, în măsura în care se cere de către partea interesată și se admite de către judecător administrarea de „înscrisuri” ce probează existența și conținutul normei administrative sustrate nelegal de la publicare, permițându-se astfel aplicarea retroactivă a actelor nepublicate situației litigioase constituite anterior judecării, în condițiile în care norma se comunică pentru prima oară părții în timpul procesului.

10. **Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal** apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 este întemeiată deoarece trimiterea la acte normative cu forță inferioară legii, care să reglementeze evaluarea activității și conduitei polițistului, contravine art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție. Celelalte texte de lege criticate sunt constituționale în raport cu dispozițiile din Legea fundamentală pretins încălcate.

11. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

12. **Guvernul** arată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 a devenit inadmisibilă ca urmare a admiterii sale prin Decizia Curții Constituționale nr. 637 din 13 octombrie 2015. Cu privire la prevederile art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 și cele ale art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă, apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, făcând referire la Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994.

13. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

14. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 26 alin. (3) și ale art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 152/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 540 din 19 iulie 2016, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și ale art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă.

16. Cu privire la Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, Curtea observă că aceasta a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 170 din 2 martie 2020, textul de lege criticat păstrându-și soluția legislativă și numerotarea.

17. În ceea ce privește art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea observă că autorul critică teza întâi a acestui articol.

18. Referitor la dispozițiile art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002, cu modificările aduse prin Legea nr. 133/2011 pentru modificarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 448 din 27 iunie 2011, criticate de autoarea excepției, Curtea observă că procedura de evaluare a activității acesteia s-a desfășurat în perioada 1 decembrie 2013 — 30 noiembrie 2014, potrivit metodologiei la care dispozițiile criticate fac referire. Decizia Curții Constituționale nr. 637 din 13 octombrie 2015, prin care excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 a fost admisă, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 906 din 8 decembrie 2015, iar încheierea de sesizare a Curții Constituționale a fost pronunțată la data de 7 decembrie 2015. Prin art. I pct. 1 din Legea nr. 152/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 legiuitorul a pus de acord art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 cu decizia Curții Constituționale, fără a păstra soluția legislativă declarată neconstituțională în 2015. Având în vedere cele reținute prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011 respectiv că sunt supuse controlului de constituționalitate și legile sau ordonanțele ori dispozițiile din legi sau din ordonanțe ale căror efecte juridice continuă să se producă și după ieșirea lor din vigoare, Curtea urmează să analizeze textul criticat în forma anterioară acestei modificări.

19. Textele de lege criticate aveau următorul cuprins:

— Art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002: *„Metodologia privind evaluarea polițistului se stabilește prin ordin al ministrului administrației și internelor.”*

— Art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002: *„Raportul de serviciu al polițistului ia naștere o dată cu acordarea primului grad profesional.”*

— Art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002: *„În județe se organizează și funcționează, ca unități cu personalitate juridică, inspectorate de poliție, conduse de un inspector-șef, ajutat de adjuncți.”*

— Art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă: *„(2) Textele care nu sunt publicate în Monitorul Oficial al României sau într-o altă modalitate anume prevăzută de lege, [...] trebuie dovedite de partea interesată”.*

20. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (4) referitor la principiul separației și echilibrului puterilor și alin. (5) sub aspectul criteriilor de calitate ale legii, art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității, art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, art. 20 — *Tratatele internaționale privind drepturile omului*, art. 21 — *Accesul liber la justiție*, art. 31 alin. (1) și (2) — *Dreptul la informație*, art. 73 alin. (3) lit. j) referitor la reglementarea statutului funcționarilor publici prin lege organică, art. 100 — *Actele Președintelui*, art. 108 alin. (4) — *Actele Guvernului*. De asemenea, sunt invocate dispozițiile art. 1 — *Protecția proprietății* din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că asupra dispozițiilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 s-a pronunțat prin Decizia nr. 637 din 13 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 906 din 8 decembrie 2015, prin care a admis excepția și a constatat că acestea sunt neconstituționale. Cu acel prilej, Curtea a reținut caracterul lacunar al normelor referitoare la evaluarea activității polițistilor, de vreme ce reguli substanțiale și esențiale în materia evaluării, precum stabilirea reprezentanților instituției angajatoare care efectuează evaluarea, precizarea criteriilor de evaluare a activității și a conduitei polițistului, comunicarea rezultatului evaluării și posibilitatea de contestare a acestuia, nu sunt reglementate prin lege (paragraful 28).

22. Prin urmare, ținând cont de dispozițiile art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și de faptul că decizia menționată este publicată ulterior sesizării instanței de contencios constituțional în prezenta cauză, Curtea urmează să respingă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 ca devenită inadmisibilă.

23. Sub acest aspect, Curtea mai reține faptul că, de principiu, chiar dacă, în temeiul art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate este respinsă ca devenită inadmisibilă, decizia anterioară de constatare a neconstituționalității poate reprezenta motiv de revizuire conform art. 509 alin. (1) pct. 11 din noul Cod de procedură civilă, după caz (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 301 din 5 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 558 din 28 iulie 2014, paragraful 20, Decizia nr. 497 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 839 din 18 noiembrie 2014, paragraful 32, sau Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 1 februarie 2016).

24. Referitor la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002, cu privire la care se apreciază că sunt neclare și imprevizibile, aducând atingere principiului securității raporturilor juridice, dreptului la informație și accesului liber la justiție deoarece nu definesc raportul de serviciu al polițistului și nu precizează care este entitatea angajatoare, Curtea observă că, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 360/2002, polițistul este funcționar public civil cu statut special care exercită atribuțiile stabilite pentru Poliția Română prin lege, ca instituție specializată a statului. Prin Decizia nr. 1.658 din 28 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 44 din 18 ianuarie 2011, Curtea a reținut că, în sfera publică, angajatorul este, întotdeauna, statul prin diferitele sale entități de la nivel central sau local. Prin urmare, se reține că subiectele raportului de serviciu al funcționarului public polițist sunt polițistul și statul, prin autoritățile și instituțiile publice ale administrației publice centrale și locale (a se vedea, *ad similibus*, Decizia nr. 337 din 11 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 696 din 29 august 2017, paragraful 29).

25. Totodată, Curtea nu poate reține nici critica de neconstituționalitate raportată la prevederile constituționale ale art. 21 care consacră accesul liber la justiție, deoarece Legea nr. 360/2002 prevede suficient de clar și precis că polițistul nemulțumit de sancțiunea aplicată se poate adresa instanței de contencios administrativ. Prin urmare, aceste dispoziții de lege garantează atât accesul liber la justiție, cu finalitatea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale reclamantului, cât și controlul judecătoresc al actelor administrative ale autorităților publice pe calea contenciosului administrativ, potrivit art. 126 alin. (6) din Constituție (a se vedea, *ad similibus*, Decizia nr. 337 din 11 mai 2017, precitată, paragraful 34).

26. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă, formulată din perspectiva neconstituționalității acestora în măsura în care permit administrarea ca probă în proces a actelor afectate de inexistență prin raportare la dispozițiile art. 100 și art. 108 alin. (4) din Legea fundamentală, Curtea reține că și aceasta este neîntemeiată. Astfel, textele constituționale de referință statuează cu privire la sancțiunea inexistenței decretelor emise de Președintele României, respectiv la sancțiunea inexistenței hotărârilor și ordonanțelor adoptate de Guvern în cazul nepublicării acestora în Monitorul Oficial al României. Sancțiunea inexistenței actului administrativ intervine atunci când acesta este lipsit de un element de fapt indispensabil, conform naturii sale. În prezenta cauză actul căruia ar trebui să i se aplice sancțiunea inexistenței — Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 300 din 21 iunie 2004 privind activitatea

de management resurse umane în unitățile Ministerului Administrației și Internelor nu se subsumează categoriilor cuprinse în art. 100 și art. 108 alin. (4) din Legea fundamentală.

27. Referitor la încălcarea cerințelor de claritate, precizie și previzibilitate a legii, respectiv a art. 1 alin. (5) din Constituție, Curtea observă că depunerea la dosarul cauzei, în materialitatea lor, a actelor nepublicate de către autoritatea interesată, obligație ce derivă din textul de lege criticat, are doar semnificația administrării unei probe. Aprecierea probelor se face ulterior, în temeiul art. 264 din Codul de procedură civilă, potrivit căruia instanța va examina probele administrate, pe fiecare în parte și pe toate în ansamblul lor, în vederea stabilirii existenței sau inexistenței faptelor pentru a căror dovedire acestea au fost încuviințate. Cu acest prilej, ca și în precedent, se constată că pronunțarea asupra excepției inexistenței actului nepublicat este o etapă ulterioară celei a administrării și aprecierii probelor, excepția inexistenței putând fi supusă aprecierii exclusive a instanței care judecă cauza, iar nu celei a Curții Constituționale, care se pronunță numai asupra constituționalității legilor și ordonanțelor.

28. Cât privește susținerea referitoare la încălcarea art. 16 și art. 20 din Legea fundamentală, ultimul raportat la „blocul convențional”, se constată că nu sunt arătate motivele pe care se fundamentează această critică, astfel încât Curtea urmează să o respingă (a se vedea, *ad similibus*, Decizia nr. 378 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 987 din 12 decembrie 2017, paragrafele 28—30).

29. Referitor la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002, motivată în sensul că acestea aduc atingere principiului securității raporturilor juridice și dreptului la informație deoarece, ca urmare a redactării neclare, textul nu oferă certitudinea înființării și nici denumirile și sediile inspectoratelor județene de poliție pretins înființate cu personalitate juridică, Curtea constată că nici aceasta nu poate fi primită.

30. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

31. Aplicând aceste considerente de principiu la situația de față, Curtea reține că textul reglementează clar, precis și previzibil cu privire la organizarea și funcționarea în județe a inspectoratelor de poliție ca unități cu personalitate juridică conduse de un inspector-șef, ajutat de adjuncți, urmând ca prin acte subsecvente legii să se stabilească sediile inspectoratelor județene.

32. În ceea ce privește invocarea art. 31 alin. (1) și (2) din Constituție, referitor la dreptul la informație, Curtea reține, în raport cu conținutul lui normativ, că nu are incidență în cauză.

33. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, în redactarea anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 152/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, excepție ridicată de Corina Nicoleta Gheban în Dosarul nr. 22.891/3/2015 al Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași autoare în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art. 66 alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, ale art. 12 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române și ale art. 252 alin. (2) teza întâi din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 7 iulie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Cristina Cătălina Turcu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 621

din 22 septembrie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 43 alin. (5) din Codul penal

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marișiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 43 alin. (5) din Codul penal, excepție ridicată de Marius Liviu Ghinea în Dosarul nr. 3.010/120/2016 al Curții de Apel Ploiești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.753D/2018.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. Apreciază că reglementarea mecanismului sancționării recidivei

postexecutorii reprezintă atribuția legiuitorului, care s-a aflat în marja sa de apreciere în momentul adoptării dispozițiilor art. 43 alin. (5) din Codul penal.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 29 octombrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 3.010/120/2016, **Curtea de Apel Ploiești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 43 alin. (5) din Codul penal**, excepție ridicată de Marius Liviu Ghinea cu ocazia soluționării unui apel formulat într-o cauză penală.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia apreciază că dispozițiile criticate sunt neconstituționale deoarece nu permit judecătorului realizarea unei juste individualizări a pedepsei. Susține că, indiferent de gravitatea infracțiunii săvârșite, judecătorul este obligat să majoreze limitele de pedeapsă, ajungându-se în practică la aplicarea unei pedepse disproporționat de mari în raport cu necesitatea pedepsirii făptuitorului. Astfel, se ajunge la situația în care unei persoane aflate într-o situație mai gravă i se va aplica aceeași răspundere cu a unei persoane aflate într-o situație juridică mai puțin gravă din perspectiva primului termen al recidivei.

6. Arată că „chiar dacă «starea de recidivă postexecutorie» este un criteriu obiectiv, intrinsec, care ține de procesul cognitiv specific comportamentului infracțional, fiind, implicit, controlabil de către subiectul activ, acesta nu poate constitui un criteriu justificat care să favorizeze persoane cu situații juridice mai grave și care să împiedice individualizarea concretă și efectivă a răspunderii penale”.

7. În continuare, face referire la jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la principiul egalității în fața legii.

8. Apreciază că legiuitorul, în opera sa de individualizare legală a pedepsei, are obligația de a respecta principiul proporționalității, ceea ce înseamnă că pedepsele trebuie să fie corelate cu gradul de pericol social abstract al fiecărei infracțiuni în parte, pericol determinat de importanța valorilor sociale ocrotite, de măsura în care aceste valori pot fi vătămate, dar și de circumstanțele reale și personale concrete care se raportează la persoana vizată.

9. Așa fiind, apreciază că dispozițiile criticate sunt neconstituționale, încălcând principiul proporționalității pedepselor, prin faptul că împiedică instanța de judecată să individualizeze pedeapsa prin reglementarea obligatorie a majorării limitelor speciale de pedeapsă.

10. **Curtea de Apel Ploiești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Arată că principiul general al egalității, reglementat de art. 16 din Constituție, se referă la o egalitate juridică formală și nu la o egalitate de condiții. Cu toate acestea, egalitatea în fața legii și a autorităților publice nu poate implica ideea de uniformizare, în sensul de a aplica tuturor inculpaților același regim juridic, indiferent de situația acestora.

11. Principiul egalității presupune ca la situații egale să se aplice un tratament juridic egal. În același timp, presupune și dreptul la diferențiere cu privire la tratamentul juridic, dacă situațiile în care se află cetățenii sunt diferite. Există egalitate juridică între un inculpat care a săvârșit o infracțiune în stare de recidivă postexecutorie și un alt inculpat care a săvârșit o altă infracțiune, dar tot în stare de recidivă postexecutorie.

12. Simpla împrejurare că legiuitorul a optat pentru această modalitate de stabilire a limitelor de pedeapsă, prin raportare la limitele de pedeapsă legale, prestabilite pentru infracțiunea pentru care inculpatului îi poate fi atrasă răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită, nu contravine dispozițiilor constituționale invocate, dat fiind faptul că, pe de-o parte, ceea ce se urmărește este stabilirea unor granițe în interiorul cărora inculpatului să i se aplice o pedeapsă legală, iar, pe de altă parte, doar în interiorul acestor granițe judecătorul este investit ca, în funcție de circumstanțele cauzei, în procesul de individualizare, să aplice o pedeapsă adecvată circumstanțelor reținute.

13. Instanța judecătorească apreciază că, prin critica formulată, autorul acesteia tinde la schimbarea regimului sancționator al recidivei postexecutorii, ceea ce, în opinia instanței, excedează competențelor Curții Constituționale, stabilirea limitelor de pedeapsă aplicabile pentru o anumită categorie de inculpați fiind atributul exclusiv al puterii legislative.

14. În ceea ce privește referirea autorului excepției la prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și (5), art. 20,

art. 21, art. 44 alin. (1) și (2) și art. 53, instanța judecătorească subliniază că în motivarea excepției de neconstituționalitate nu s-a precizat din ce perspectivă dispozițiile art. 43 alin. (5) din Codul penal contravin acestora.

15. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

16. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

17. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

18. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 43 alin. (5) din Codul penal, cu următorul conținut: *„Dacă după ce pedeapsa anterioară a fost executată sau considerată ca executată se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate.”*

19. Autorul excepției apreciază că dispoziția criticată contravine prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 1 alin. (5) referitor la principiul clarității și previzibilității legii, art. 11 alin. (1) și (2) referitor la dreptul internațional și dreptul intern, art. 16 referitor la egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului, art. 21 referitor la accesul liber la justiție, art. 44 alin. (1) și (2) referitor la dreptul de proprietate privată, art. 53 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți și art. 148 alin. (2)—(4) referitor la integrarea în Uniunea Europeană. De asemenea, sunt invocate prevederile art. 49 paragraful 3 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că autorul acesteia apreciază, în esență, că se încalcă dispozițiile constituționale invocate, deoarece se aplică același regim sancționator pentru toate infracțiunile săvârșite în stare de recidivă postexecutorie, deși gradul de pericol al acestora este diferit, fapt ce determină atât lipsa de proporționalitate a pedepsei, cât și imposibilitatea individualizării acesteia.

21. Curtea observă că, în jurisprudența sa, de exemplu, Decizia nr. 284 din 28 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 17 aprilie 2006, și Decizia nr. 754 din 7 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 662 din 16 septembrie 2011, a reținut că recidiva, fiind o formă a pluralității de infracțiuni, presupune săvârșirea de către aceeași persoană a uneia sau a mai multor infracțiuni după ce acea persoană fusese definitiv condamnată pentru o altă infracțiune. Existența unei condamnări penale, în disprețul căreia făptuitorul perseverează pe calea infracțiunii, sau executarea unei pedepse de o anumită gravitate, care s-a

dovedit ineficientă față de el, creează prezumția unui ridicat grad de pericol social al infractorului recidivist. Starea de pericol, care rezultă din dovada ineficienței avertismentului primit prin condamnarea definitivă și mai ales din dovada ineficienței executării pedepsei anterioare, face ca infractorul recidivist să se individualizeze în criminologie ca o figură aparte, care ridică probleme specifice în lupta pentru reeducarea lui și pentru realizarea scopurilor urmărite prin pedeapsă. Aceste probleme specifice au impus ca necesară reglementarea instituției recidivei prin stabilirea cu exactitate a condițiilor de existență a stării de recidivă și a consecințelor pe care ea le antrenează.

22. De asemenea, prin Decizia nr. 290 din 9 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 9 septembrie 2020, Curtea a reținut că, în noul Cod penal, cadrul legal ce reglementează instituția recidivei se regăsește în dispozițiile art. 41—43, tratamentul sancționator al acesteia fiind reglementat în art. 43. Astfel, recidiva există în cazul infracțiunilor comise de persoana fizică atunci când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an sau după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa detențiunii pe viață și până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune cu intenție sau cu intenție depășită, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an sau mai mare ori detențiunea pe viață.

23. Din modul de reglementare a instituției recidivei, Curtea constată că normele penale au în vedere recidiva postcondamnată și recidiva postexecutorie. Tratamentul sancționator al recidivei postcondamnatorii în cazul persoanei fizice se întemeiază pe sistemul cumulului aritmetic al pedepselor, iar cel al recidivei postexecutorii în cazul persoanei fizice se realizează prin majorarea legală cu jumătate a limitelor speciale de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă (închisoare sau amendă), sub rezerva limitei inerente, constând în maximul general al respectivei categorii de pedeapsă.

24. Cu alte cuvinte, regimul sancționator al recidivei postexecutorii este strâns legat de limitele de pedeapsă

prevăzute de lege pentru noua infracțiune săvârșită, minimul special și maximul special ale pedepsei pentru noua infracțiune majorându-se cu jumătate. Astfel, în cazul regimului sancționator al recidivei postexecutorii nu există, așa cum susține autorul excepției, o pedeapsă unică și care exclude individualizarea, aplicabilă indiferent de gravitatea noii infracțiuni săvârșite. Judecătorul, în funcție de elementele fiecărui caz, va stabili o pedeapsă între minimul special și maximul special ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune, majorate cu jumătate, respectând, în același timp, criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute de dispozițiile art. 74 din Codul penal.

25. În ceea ce privește competența de a stabili regimul sancționator aplicabil în cazul recidivei postexecutorii, Curtea reține că Parlamentul este liber să decidă cu privire la politica penală a statului, în virtutea prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție, în calitate de unică autoritate legiuitoare a țării. Totodată, Curtea a constatat că nu are competența de a se implica în domeniul legiferării și al politicii penale a statului, orice atitudine contrară constituind o imixtiune în competența acestei autorități constituționale (a se vedea Decizia nr. 629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 932 din 21 decembrie 2014). Astfel, Curtea a recunoscut că în acest domeniu legiuitorul se bucură de o marjă de apreciere destul de întinsă, având în vedere că se află într-o poziție care îi permite să aprecieze, în funcție de o serie de criterii, necesitatea unei anumite politici penale. Curtea a mai reținut că, deși, în principiu, Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, această competență nu este absolută în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate.

26. Curtea a reținut, în acord cu jurisprudența sa constantă, că stabilirea limitelor de pedeapsă intră în atribuțiile organului legiuitor, reprezentând opțiunea acestuia, conform politicii penale a statului, potrivit rolului său constituțional de unică autoritate legiuitoare a țării, prevăzut la art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală, care apreciază, în concret, în funcție de o serie de criterii printre care și frecvența fenomenului infracțional (Decizia nr. 828 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 124 din 17 februarie 2016, paragraful 21).

27. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Marius Liviu Ghinea în Dosarul nr. 3.010/120/2016 al Curții de Apel Ploiești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și constată că dispozițiile art. 43 alin. (5) din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Ploiești — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 22 septembrie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 622

din 22 septembrie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 374 alin. (4) și ale art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 374 alin. (4) și ale art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ionuț Dinu în Dosarul nr. 610/192/2018 al Judecătoriei Bolintin Vale. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.805D/2018.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. Arată că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat asupra constituționalității acestor dispoziții, dintr-o perspectivă identică, respingând excepțiile ca neîntemeiate. Apreciază că nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, astfel că soluția de respingere își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Sentința penală nr. 245 din 25 septembrie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 610/192/2018, **Judecătoria Bolintin Vale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 374 alin. (4) și ale art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Ionuț Dinu cu ocazia soluționării unei cauze penale.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile criticate sunt neconstituționale deoarece inculpatul, pentru a beneficia de reducerea limitelor de pedeapsă, este obligat să recunoască învinuirile în totalitate, neputând recunoaște doar o parte a acestora.

6. **Judecătoria Bolintin Vale** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată deoarece recunoașterea faptelor de către inculpat nu conduce automat la stabilirea vinovăției și condamnarea sa, ci instanța se pronunță asupra vinovăției inculpatului pe baza probelor administrate în cursul urmăririi penale și a înscrisurilor prezentate de părți. Mai mult,

potrivit art. 374 alin. (8) din Codul de procedură penală, instanța poate administra din oficiu probe, dacă apreciază că este necesar pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei. Instanța consideră că eventuala dilemă a inculpatului, aceea de a recunoaște sau nu învinuirile ce i se aduc, doar pentru a beneficia de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă, nu este conformă scopului prevăzut de legiuitor.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 374 alin. (4) și ale art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu următorul conținut:

— Art. 374 alin. (4): „*În cazurile în care acțiunea penală nu vizează o infracțiune care se pedepsește cu detențiune pe viață, președintele pune în vedere inculpatului că poate solicita ca judecata să aibă loc numai pe baza probelor administrate în cursul urmăririi penale și a înscrisurilor prezentate de părți și de persoana vătămată, dacă recunoaște în totalitate faptele reținute în sarcina sa, aducându-i la cunoștință dispozițiile art. 396 alin. (10).*”;

— Art. 396 alin. (10): „*Când judecata s-a desfășurat în condițiile art. 375 alin. (1), (1¹) și (2), când cererea inculpatului ca judecata să aibă loc în aceste condiții a fost respinsă sau când cercetarea judecătorească a avut loc în condițiile art. 377 alin. (5) ori art. 395 alin. (2), iar instanța reține aceeași situație de fapt ca cea recunoscută de către inculpat, în caz de condamnare sau amânare a aplicării pedepsei, limitele de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei închisorii se reduc cu o treime, iar în cazul pedepsei amenzii, cu o pătrime. Pentru inculpații minori, instanța va avea în vedere aceste aspecte la alegerea măsurii educative; în cazul măsurilor educative privative de libertate, limitele perioadelor pe care se dispun aceste măsuri, prevăzute de lege, se reduc cu o treime.*”

11. Autorul excepției apreciază că dispozițiile criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 22—53 referitoare la drepturile și libertățile fundamentale.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că s-a mai pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor de lege criticate, dintr-o perspectivă identică, de exemplu, prin Decizia nr. 220 din 17 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 523 din 26 iunie 2018, Decizia nr. 484 din 23 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 603 din 10 august 2015, Decizia nr. 726 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 26 noiembrie 2015, Decizia nr. 753 din 13 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 2 februarie 2017, și Decizia nr. 723 din 6 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 263 din 13 aprilie 2017.

13. Cu acele prilejuri, Curtea a reținut că procedura simplificată de judecată în cazul recunoașterii învinuirii nu constituie o noutate în materie procesual penală, fiind reglementată pentru prima dată de dispozițiile art. 320¹ din vechiul Cod de procedură penală — introduse prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor —, cu titlul de derogare de la dreptul comun, ce presupune soluționarea cu celeritate a unor cauze penale pentru care cercetarea judecătorească propriu-zisă devine redundantă, întrucât în faza de urmărire penală au fost dezlegate toate aspectele legate de existența infracțiunii și de vinovăția inculpatului.

14. Curtea a statuat că reducerea limitelor speciale de pedeapsă ca urmare a recunoașterii învinuirii nu poate fi convertită într-un drept fundamental, ci reprezintă un beneficiu acordat de legiuitor, potrivit politicii sale penale, în anumite condiții, printre care se numără și recunoașterea în totalitate a faptelor reținute în sarcina inculpatului, tocmai caracterul integral al recunoașterii învinuirii fiind cel care face inutilă efectuarea cercetării judecătorești, așa cum este reglementată aceasta de dispozițiile art. 374 alin. (5)—(10) din actualul Cod de procedură

penală. Având în vedere efectele procedurii de judecată simplificate, instanța poate respinge, în baza unor criterii obiective și rezonabile, cererea formulată de inculpat, întrucât, indiferent că recunoașterea învinuirii este totală sau parțială, ceea ce prevalează este existența unui proces echitabil, despre care nu se poate vorbi în măsura în care se neagă principiul aflării adevărului. Prin urmare, nu simpla recunoaștere a învinuirii, chiar și integrală, este determinantă pentru a se da eficiență unui proces echitabil desfășurat în limitele legalității și imparțialității, aceasta constituind doar o condiție procedurală, ci stabilirea vinovăției inculpatului cu privire la faptele reținute în sarcina sa.

15. De altfel, având în vedere tocmai riscul exercitării de presiuni asupra inculpatului spre a-și recunoaște vinovăția și cu privire la fapte pe care nu le-a săvârșit, posibilitatea instanței de a respinge cererea de judecare a cauzei potrivit procedurii simplificate constituie o garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 21 alin. (3) din Constituție și de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Judecătorul nu este obligat, în absența convingerii cu privire la sinceritatea inculpatului — chiar dacă acesta recunoaște în totalitate faptele reținute în sarcina sa —, să admită cererea formulată de inculpat, ceea ce reprezintă o materializare a principiului constituțional al înfăptuirii justiției de către instanțele judecătorești, consacrat de art. 124 din Legea fundamentală. Prin urmare, instanța are posibilitatea să respingă cererea inculpatului, chiar și în condițiile unei recunoașteri totale a faptelor reținute în sarcina sa, atunci când nu este lămurită asupra împrejurărilor de fapt ale cauzei și consideră că judecata nu poate avea loc numai în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, ci trebuie să se facă potrivit dreptului comun.

16. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să justifice reconsiderarea jurisprudenței în materie, Curtea apreciază că soluțiile și considerentele mai sus amintite își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

17. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Ionuț Dinu în Dosarul nr. 610/192/2018 al Judecătoriei Bolintin Vale și constată că dispozițiile art. 374 alin. (4) și ale art. 396 alin. (10) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Bolintin Vale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 22 septembrie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marițiu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 718

din 6 octombrie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1), ale art. 21 alin. (1) cât privește sintagmele „poate avea loc”, respectiv „în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)”, ale art. 56 alin. (5), ale art. 282 alin. (1) teza finală și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, ale art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, precum și ale art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și ale art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de judecătorul de cameră preliminară, a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vasile Dobrinou, a dispozițiilor art. 439 alin. (1) din Codul penal, excepție ridicată de Petre Peter, a dispozițiilor art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, excepție ridicată de Mugurel Cristian Florescu, a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Virgil Măgureanu și a dispozițiilor art. 21 alin. (1), ale art. 282 alin. (1) și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Viorel Ene, în Dosarul nr. 1.752/1/2017/a1 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 723D/2018.

2. Dezbaterile au avut loc la data de 17 septembrie 2020, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 222 alin. (2) din Codul de procedură civilă coroborate cu ale art. 14 din Legea nr. 47/1992, a amânat pronunțarea la 6 octombrie 2020.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din Camera de consiliu din 20 aprilie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 1.752/1/2017/a1, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și ale art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată din oficiu de judecătorul de cameră preliminară, **cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Vasile Dobrinou, **cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 439 alin. (1) din Codul penal**, excepție ridicată de Petre Peter, **cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară**, excepție ridicată de Mugurel Cristian Florescu, **cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală**, excepție

ridicată de Virgil Măgureanu și **cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1), ale art. 282 alin. (1) și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Viorel Ene.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și ale art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție invocată din oficiu de judecătorul de cameră preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală, în ceea ce privește dreptul la apărare, se arată că acesta este de natură constituțională, fiind consacrat în art. 24 din Legea fundamentală care prevede că „dreptul la apărare este garantat” și că „în cursul procesului penal, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu”. Dreptul la apărare conferă oricărei părți implicate într-un proces, potrivit intereselor sale și indiferent de natura procesului, posibilitatea de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea sa fapte sau împrejurări (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 257 din 26 aprilie 2017, paragraful 32). Potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, „Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat”, respectiv „Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării”. Totodată, se arată că, prin dispozițiile art. 87 din Codul de procedură penală, legiuitorul a reglementat drepturile părții responsabile civilmente, prevăzând că „În cursul procesului penal, partea responsabilă civilmente are drepturile prevăzute la art. 81”. De asemenea, se reține că, prin dispozițiile art. 93 alin. (1) din Codul de procedură penală, legiuitorul a reglementat, alături de persoana vătămată și partea civilă, asistența juridică a părții responsabile civilmente. Astfel, „În cursul urmăririi penale, avocatul persoanei vătămate, al părții civile sau al părții responsabile civilmente are dreptul să fie încunoștințat în condițiile art. 92 alin. (2), să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală în condițiile art. 92, dreptul de a consulta actele dosarului și de a formula cereri și a depune memorii. Dispozițiile art. 89 alin. (1) se aplică în mod corespunzător”. Prin folosirea normei de trimitere la dispozițiile art. 89 alin. (1) din același act normativ, rezultă că partea responsabilă civilmente „are dreptul să fie asistat de unul ori de mai mulți avocați în tot cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, iar organele judiciare sunt obligate să îi aducă la cunoștință acest drept. Asistența juridică este asigurată atunci când cel puțin unul dintre avocați este prezent.” În aceste condiții, judecătorul de cameră preliminară reține că, în totală discrepanță cu prevederile constituționale și legale precitate, care conferă părții responsabile civilmente o largă paletă de drepturi și garanții procedurale ce-i sunt conferite prin raportare la calitatea de „parte” în procesul penal, prevederile art. 20 alin. (1) și art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală limitează în mod nejustificat și flagrant

exercițiul acestor drepturi și o plasează pe partea responsabilă civilmente într-o poziție de inegalitate față de persoana vătămată/parte civilă, partea responsabilă civilmente fiind exclusă din categoria părților procesului penal ca urmare a manifestării de voință a persoanei vătămate, mai întâi de a se constitui parte civilă, iar apoi de a solicita introducerea în cauză a părții responsabile civilmente. Or, în aceste condiții, exercițiul drepturilor pe care legiuitorul le-a reglementat și în favoarea părții responsabile civilmente și la care s-a făcut referire în alineatele precedente este condiționat de opțiunea — posibil abuzivă, astfel cum a reținut instanța de contencios constituțional — adversarului din latura civilă a procesului penal. Este adevărat că, potrivit dispozițiilor art. 21 alin. (3) din Codul de procedură penală, partea responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță de judecată, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției, reținând astfel că partea responsabilă civilmente poate interveni „voluntar” și în cursul urmăririi penale. Cu toate acestea, această intervenție voluntară în cursul urmăririi penale este strâns legată de manifestarea expresă de voință a persoanei vătămate de a se constitui parte civilă în cursul primei faze a procesului penal. Or, câtă vreme persoana vătămată nu a ridicat pretenții civile în cursul urmăririi penale, „persoana” responsabilă civilmente (paragraful 21 din Decizia nr. 257 din 26 aprilie 2017 a Curții Constituționale) nu poate deveni „parte” responsabilă civilmente în procesul penal aflat în prima sa fază, cea a urmăririi penale, neputând nici măcar interveni din proprie inițiativă. În aceste condiții, se susține că dreptul la apărare ce este conferit „oricărei părți implicate într-un proces, potrivit intereselor sale și indiferent de natura procesului” (paragraful 32 al Deciziei nr. 257 din 26 aprilie 2017), nu este încă născut pentru că participarea părții responsabile civilmente în procesul penal, încă din faza urmăririi penale, urmează a fi posibilă sau nu în funcție de manifestarea de voință a părții civile. Așadar, „posibilitatea de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea sa fapte sau împrejurări” (același paragraf 32 din decizia citată) încă din cursul urmăririi penale — drept ce-i este recunoscut atât de Constituție, cât și de Codul de procedură penală — depinde de manifestarea de voință a persoanei vătămate de a se constitui parte civilă „până la începerea cercetării judecătorești” ca un termen limită, existând „posibilitatea ca aceasta să exercite dreptul de a reclama reparații prin mijlocirea organelor judiciare în mod abuziv” (paragraful 29, partea finală din Decizia nr. 257 din 26 aprilie 2017) tocmai pentru a nu da posibilitatea părții responsabile civilmente de a-și face apărări încă din cursul urmăririi penale. Or, Curtea Constituțională, în paragraful 47 al Deciziei nr. 641 din 11 noiembrie 2014, a reținut că, „potrivit art. 85 alin. (1) și art. 87 alin. (1) din Codul de procedură penală, atât partea civilă, cât și partea responsabilă civilmente se bucură de drepturile prevăzute la art. 81 din același cod, dintre care Curtea reține dreptul acestora de a propune administrarea de probe de către organele judiciare, de a ridica excepții și de a pune concluzii, de a formula orice alte cereri ce țin de soluționarea laturii penale a cauzei și de a consulta dosarul, în condițiile legii”. Or, în condițiile în care există posibilitatea ca persoana vătămată să-și exercite „dreptul de a reclama reparații prin mijlocirea organelor judiciare în mod abuziv”, este evident faptul că partea responsabilă civilmente nu va putea să-și exercite dreptul la apărare în toate componentele acestuia în prima fază a procesului penal, deși este direct interesată și de soluționarea laturii penale a cauzei, așa cum a decis instanța de contencios constituțional. Judecătorul de cameră preliminară reține că analiza instanței de contencios constituțional în soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate din cadrul Dosarului nr. 1.162D/2016, în care a fost pronunțată Decizia

nr. 257 din 26 aprilie 2017, s-a limitat la obiectul excepției dat de autorul acesteia, respectiv restrângerea dreptului „persoanei responsabile civilmente de a formula cereri și ridica excepții în fața judecătorului de cameră preliminară în raport de obiectul acesteia prevăzut de art. 342 și următoarele din Codul de procedură penală, în condițiile în care introducerea părții responsabile civilmente are loc după închiderea etapei procesuale a camerei preliminare și înainte de începerea cercetării judecătorești” (paragraful 10 al deciziei amintite). Or, în actuala reglementare, procesul penal cuprinde patru faze, iar dreptul la apărare al părții responsabile civilmente este recunoscut pentru întregul proces penal, iar nu prin excluderea sa de la urmărirea penală, câtă vreme — dată fiind obligativitatea *erga omnes* a deciziilor Curții Constituționale în unitatea dată de considerentele și dispozitivul acestora după Decizia nr. 257 din 26 aprilie 2017 a Curții Constituționale — părții responsabile civilmente trebuie să i se asigure dreptul „de a formula cereri și excepții cu privire la legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, în procedura camerei preliminare” (partea finală a paragrafului 33 din Decizia nr. 257 din 26 aprilie 2017). În aceste condiții, în opinia judecătorului de cameră preliminară, pentru a se asigura deplina respectare atât a Constituției, cât și a deciziilor Curții Constituționale — care nu a fost investită în Dosarul nr. 1.162D/2016 cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, din perspectiva respectării dreptului la un proces echitabil și a dreptului la apărare și pentru faza urmăririi penale — în ceea ce privește participarea părții responsabile civilmente la procedura de cameră preliminară, condiția *sine qua non* vizează existența acesteia, ca parte în procesul penal, la momentul sesizării instanței cu rechizitoriul. Acest din urmă aspect impune ca acțiunea civilă să fi fost exercitată încă din cursul urmăririi penale de către persoana vătămată, care să se fi constituit parte civilă și să fi solicitat introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente. Judecătorul de cameră preliminară are în vedere faptul că instanța de contencios constituțional, prin Decizia nr. 599 din 21 octombrie 2014, a reținut că „[...] un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil constă în faptul că urmărirea penală trebuie să aibă un caracter contradictoriu și să existe o egalitate a armelor între acuzare și apărare. Principiul egalității armelor — unul dintre elementele conceptului mai larg de proces echitabil — prevede ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său”. Or, potrivit dispozițiilor art. 19 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, „(1) Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale. (2) Acțiunea civilă se exercită de persoana vătămată sau de succesorii acesteia, care se constituie parte civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente”. Astfel că, din această perspectivă, judecătorul de cameră preliminară reține că între „acuzarea” ce este făcută sub aspect civil de către partea civilă și „apărarea” ce este făcută de partea responsabilă civilmente este încălcarea principiului egalității de arme și al contradictorialității, partea responsabilă civilmente fiind „plasată” într-o situație dezavantajoasă sub aspectul exercitării drepturilor ce-i sunt recunoscute, doar formal, și în cursul urmăririi penale, formalitate ce decurge tocmai ca urmare a manifestării de voință a persoanei vătămate care nu s-a constituit parte civilă încă din cursul urmăririi penale, câtă vreme art. 20 alin. (1) din Codul de procedură penală reglementează posibilitatea de a se constitui

parte civilă până la începerea cercetării judecătorești și nu a solicitat introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente încă din cursul urmăririi penale. Judecătorul de cameră preliminară mai arată că instanța de contencios constituțional a reținut în considerentele Deciziei nr. 641 din 11 noiembrie 2014 că „părții civile și celei civilmente responsabile nu le este străin interesul pentru soluționarea laturii penale a procesului, în condițiile în care de stabilirea existenței faptei penale și a vinovăției inculpatului judecat în cauză depinde și soluționarea laturii civile a procesului.” Mai mult, cu același prilej, Curtea a reținut că „partea civilă, partea civilmente responsabilă și inculpatul au aceeași calitate, de părți și prin urmare se află în aceeași situație”. Or, câtă vreme calitatea de „parte” responsabilă civilmente a „persoanei” responsabile civilmente este indisolubil legată de manifestarea de voință a persoanei vătămate de a se constitui parte civilă, iar termenul limită maxim stabilit de legiuitor atât pentru constituirea de parte civilă, cât și pentru introducerea în cauză a părții responsabile civilmente este până la începerea cercetării judecătorești, intervine o necorelare în ceea ce privește „aceeași situație” a părților ce a fost reținută de Curtea Constituțională, necorelare ce își are izvorul atât în reglementarea art. 20 alin. (1) și art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, cât și din posibilitatea ca persoana vătămată „să exercite dreptul de a reclama reparații prin mijlocirea organelor judiciare în mod abuziv”, tocmai pentru a nu da posibilitatea părții responsabile civilmente de a-și face apărări încă din cursul urmăririi penale. În susținerea excepției, judecătorul de cameră preliminară invocă și dispozițiile art. 3 și art. 54 din Codul de procedură penală. Astfel, prin art. 3 din Codul de procedură penală este reglementată separarea funcțiilor judiciare, iar prin art. 54 din același cod competența judecătorului de cameră preliminară. Or, în condițiile în care persoana vătămată nu s-a constituit parte civilă în cursul urmăririi penale, iar pretențiile civile sunt formulate în cursul camerei preliminare, în sfera de cuprindere a competenței funcționale a judecătorului de cameră preliminară ar însemna să intre și cea de dispoziție asupra îndeplinirii condițiilor reglementate de art. 20 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală, cu consecința menționată expres în alin. (4) al aceluiași articol.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, autorul Vasile Dobrinou susține că, spre deosebire de reglementarea anterioară, unde competența materială a organelor de urmărire penală nu era reglementată în mod special, în noua reglementare competența este stabilită potrivit dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, aceasta însemnând că, în cazul infracțiunilor săvârșite în participație de militari alături de civili, cum este prezenta cauză, potrivit noilor reglementări legislative, urmărirea penală se exercită de organele de urmărire penală militară, în schimb competența de judecată aparține instanțelor civile. S-a arătat că, din analiza rolului și importanței organelor de urmărire penală și instanțelor militare în noua reglementare procesuală penală, precum și a evoluției istorice a reglementării competenței în ceea ce privește infracțiunile săvârșite de militari și civili în participație, rezultă două orientări clare ale legiuitorului român: pe de o parte, de reducere a organelor judiciare militare și a atribuțiilor acestora (atât în ceea ce privește numărul, cât și în ceea ce privește competența acestora), iar pe de altă parte, de atribuire a competenței organelor judiciare civile în cazul infracțiunilor săvârșite de civili (în participație cu militari sau nu). În acest context, s-a arătat că este de neînțeles opțiunea legiuitorului ca, în cazul infracțiunilor săvârșite de militari împreună cu civili, să atribuie competența de urmărire penală organelor judiciare militare, iar pe cea de judecată instanțelor

civile. Mai precis, în condițiile în care statutul magistraților implică aceleași drepturi și aceleași obligații pentru judecători și procurori (inclusiv obligația de formare profesională), nu există vreun criteriu viabil de stabilire a competenței în acest sens și de modificare radicală a principiului referitor la competența organului de urmărire penală, care este dată de competența de judecată a instanței, cu atât mai mult cu cât acest principiu este respectat în toate celelalte cazuri. Cu alte cuvinte, s-a subliniat că nu există o justificare obiectivă și rezonabilă care să determine transferarea competenței de urmărire penală din sarcina organelor judiciare civile în sarcina celor militare, atât timp cât competența de judecată rămâne atribuită organelor civile. S-a arătat că în *Cauza Maszni împotriva României*, instanța de la Strasbourg a reținut că puterea justiției penale militare nu ar trebui să se extindă la civili decât dacă există motive imperioase care justifică o asemenea situație, și asta sprijinindu-se pe o bază legală clară și previzibilă. Existența acestor motive trebuie să fie demonstrată pentru fiecare caz, în *concreto*, iar atribuirea anumitor categorii de infracțiuni instanțelor militare, făcută în *abstracto* de legislația națională, nu ar putea fi suficientă. S-a precizat că o asemenea atribuire în *abstracto* ar fi de natură să plaseze civilii interesați într-o poziție clar diferită de cea a cetățenilor judecați de instanțele ordinare și ar putea conduce la o situație de inegalitate în fața justiției, care ar trebui evitată pe cât posibil, în special în materie penală. Autorul susține că acest raționament se aplică și organelor de urmărire penală. Potrivit legislației actuale, transferul urmăririi penale către organele judiciare militare este nejustificat obiectiv, atât în contextul evoluției legislației naționale, cât și a legislației și practicii judiciare europene în materie. De asemenea, o astfel de modificare legislativă este de natură să creeze discriminare între civilii care sunt urmăriți de organele judiciare civile, indiferent de natura infracțiunii săvârșite, și civilii care sunt urmăriți alături de militari în dosarele penale, unde urmărirea penală se desfășoară, potrivit legislației naționale în vigoare, de către organele de urmărire penală militară. S-a subliniat că o consecință a prevederilor art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, care prevăd obligativitatea respectării, în România, a Constituției, a supremației sale și a legilor, este aceea că legiuitorul trebuie să reglementeze din punct de vedere normativ atât cadrul de desfășurare a procesului penal, cât și competența organelor judiciare și modul concret de realizare a fiecărei subdiviziuni, a fiecărei etape a procesului penal. Astfel, legiuitorul trebuie să prevadă cu exactitate obligațiile pe care le are fiecare organ judiciar, care se impun a fi circumscrise modului concret de realizare a atribuțiilor acestor organe, prin stabilirea, în mod neechivoc, a operațiunilor pe care acestea le îndeplinesc în exercitarea atribuțiilor lor. În ceea ce privește legiuitorul, s-a precizat că principiul legalității — componentă a statului de drept — îl obligă pe acesta să reglementeze în mod clar competența organelor judiciare. Legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului. Având în vedere aceste considerente, autorul susține că modificarea legislativă, recent introdusă prin prevederile art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală încalcă dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, autorul Virgil Măgureanu susține că acestea aduc atingere prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (3) din Constituție. Arată, în acest sens, că este de acord cu aserțiunea exprimată de autorul aceleiași excepții de neconstituționalitate, respectiv că, în ceea ce privește legiuitorul, principiul legalității — componentă a statului de drept — îl obligă

pe acesta să reglementeze în mod clar competența organelor judiciare. Legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului. Este evidentă nerespectarea acestor prevederi în cazul atribuirii competenței de urmărire penală organelor judiciare militare în cazul infracțiunilor săvârșite de militari și civili în participație.

7. În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 439 alin. (1) din Codul penal, autorul Petre Peter susține, referitor la elementul material din conținutul constitutiv al infracțiunii, și anume „săvârșirea”, că acesta nu este definit în mod clar și previzibil, pentru a se putea distinge actele materiale pe care le presupune, respectiv executarea efectivă, efectuarea de acte de sprijin al autorului nemijlocit al faptei incriminate prin acest text normativ sau aderarea la astfel de acte. Face referire la Rechizitoriul nr. 47/P/2017, întocmit de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția Parchetelor Militare, cu care a fost sesizată instanța în prezenta cauză, prin care unii inculpați, printre care și autorul excepției, au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de crime contra umanității, prevăzute de art. 439 alin. (1) lit. g) și art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, în varianta aderării la atacul generalizat și sistematic lansat împotriva unei populații civile, respectiv împotriva manifestanților din Piața Universității din București și a populației Bucureștiului, din perioada 13—15 iunie 1990, ori prin alte acte materiale de executare. Invocă Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016, paragraful 52, potrivit căruia „legiuitorului îi revine obligația ca, în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii”. De asemenea, susține că lipsa unei definiții clare, exacte, precise, a elementului material al infracțiunii prevăzute de norma penală criticată, duce la încălcarea principiului potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului (Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, paragraful 45) și că termenii prevăzuți la art. 439 alin. (1) din Codul penal și art. 439 alin. (1) lit. j) din același act normativ nu sunt definiți de legiuitor, în conținutul articolelor mai sus-menționate fiind folosiți următorii termeni: „*atac generalizat sau sistematic*”, „*populație civilă*”, „*persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate*”, termeni care nu sunt definiți în Codul penal. S-a arătat că, în lipsa unei definiții, nu se poate stabili cu exactitate ce înseamnă atac generalizat sau sistematic, populație civilă, persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate, în înțelesul legii penale, iar a apela la definirea acestor termeni, dată în dicționarul explicativ, ar însemna să se încalce principiul citat anterior, potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului. Așadar, lipsa definirii clare și previzibile a acestor termeni din conținutul art. 439 alin. (1) din Codul penal, ce face obiectul criticii, lipsește persoana căreia i se adresează să poată determina, fără echivoc, care este comportamentul ce poate avea semnificație penală (Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, paragraful 55), precum și împrejurările cu relevanță penală care însoțesc un astfel de act. De asemenea, se susține că lipsa descrierii clare și previzibile a elementelor ce intră în conținutul constitutiv al infracțiunii contra umanității, prevăzute de art. 439 din Codul penal, înfrânge și principiul legalității incriminării, acest aspect fiind reținut de Curtea Constituțională în Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, paragraful 65. Cu privire la elementul circumstanțial al săvârșirii pe timp de pace sau în timp de război a acestei infracțiuni, s-a arătat că legiuitorul nu a reglementat în niciun fel aceasta, deși se impune o astfel de reglementare, având în vedere că infracțiunile contra umanității,

prevăzute de art. 439 alin. (1) din Codul penal, sunt incluse în titlul XII — Infracțiuni de genocid, contra umanității și de război, capitolul 1 — Infracțiuni de genocid și contra umanității, iar nu la capitolul II — Infracțiuni de război, iar legislația conexasă la această infracțiune este Convenția de la Geneva din 12 august 1949, privitoare la protecția persoanelor civile în timp de război, ratificată prin Decretul nr. 183/1954, publicat în Buletinul Oficial nr. 25 din 21 mai 1954, și că, atunci când legiuitorul a avut în vedere incriminarea faptei, în cazul săvârșirii ei în timp de război, a prevăzut aceasta, așa cum a făcut-o în cazul incriminării faptei ca variantă agravantă a infracțiunii de genocid, prevăzută de art. 438 alin. (2) din Codul penal. În ultimul rând, s-a arătat că legiuitorul nu a definit/explicat termenii „*grup și colectivitate determinată*” din conținutul art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, prin precizarea numărului de persoane care le compun, calitatea persoanelor componente, omogenitatea, relațiile care stau la baza constituirii lor, felul/tipul unor astfel de grupuri sau colectivități determinate, zona ocupată de acestea.

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, autorul Mugurel Cristian Florescu susține că a fost trimis în judecată pentru săvârșirea de infracțiuni contra umanității, prevăzută de art. 439 alin. (1) lit. a), g) și j) din Codul penal, cu aplicarea art. 5 din Codul penal, fapte constând, în esență, în aceea că „în calitate de adjunct al Procurorului General al României și șef al Direcției Procuraturilor Militare, în perioada 11—15.06.1990, a decis, organizat și coordonat, alături de alți inculpați, un atac generalizat și sistematic lansat împotriva unei populații civile, respectiv împotriva manifestanților din Piața Universității și a altor persoane din municipiul București, atac motivat de rațiuni de ordin politic și în care au fost implicate, în mod nelegal, forțe ale Ministerului Apărării Naționale, ale Ministerului de Interne, Serviciului Român de Informații, precum și a peste zece mii de mineri și alți muncitori din mai multe zone ale țării, atacul soldându-se, în ce-l privește pe inculpat, cu: uciderea prin împușcare a 4 (patru) persoane; vătămarea fizică și psihică a 1.388 (unamietreisuteoptzecișiopt) persoane; privarea nelegală de dreptul fundamental la libertate a 1.250 (unamiedouă sute cincizeci) persoane”. Arată că, după sesizarea instanței, pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală s-a format Dosarul nr. 1.752/1/2017 ce a fost repartizat aleatoriu unui complet format din 3 judecători, conform art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004. Ulterior, s-a format Dosarul nr. 1.752/1/2017/a1, repartizat aleatoriu unui judecător din completul menționat mai sus, conform art. 31¹ din Legea nr. 304/2004. Deși art. 3 alin. (3) din Codul de procedură penală prevede compatibilitatea funcției de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată cu funcția de judecată, dispozițiile art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 impun o amânare a acestor funcții cu aplicabilitate restrânsă doar la instanța supremă. Practic, se produce o divizare a completului investit cu judecarea fondului, doar unul din cei 3 membri ai acestuia desfășurând procedura de judecată în camera preliminară. Se susține că, prin raportare la obiectul procedurii camerei preliminare, majoritatea membrilor completului de judecată (adică 2 din 3) va fi lipsită de atributul statuării asupra unor elemente fundamentale ale cauzei, respectiv, competența instanței, legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor în faza de urmărire penală, legalitatea efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Așadar, susține că cei 2 judecători, în pofida caracterului unitar al procesului penal, vor desfășura o judecată trunchiată, într-un sens impus de actele îndeplinite în procedura de cameră preliminară și în posibil dezacord cu acestea. Totodată, susține că norma juridică pretins neconstituțională contravine principiului continuității, consacrat de art. 11 teza a doua din Legea nr. 304/2004 și de art. 354

alin. (2) din Codul de procedură penală. Criticile de neconstituționalitate invocate vizează încălcarea dispozițiilor privitoare la obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, principiul egalității și nediscriminării, dreptul la un proces echitabil, înfăptuirea justiției, respectiv inamovibilitatea judecătorilor. Susține că, în măsura în care norma juridică menționată mai sus este afectată de viciul neconstituționalității, dată fiind legătura sa indisolubilă cu prevederile art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 304/2004 — care prevăd judecarea contestațiilor împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară de la instanța supremă în complet format din 2 judecători, rezultă faptul că și acestea din urmă sunt neconstituționale, nefiind admisibil ca o cale de atac să fie judecată de un număr mai mic de judecători (de la aceeași instanță), decât cei care au pronunțat hotărârea contestată.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1), ale art. 282 alin. (1) teza finală și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală**, autorul excepției Viorel Ene susține că dispozițiile art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală sunt contrare art. 16, art. 24, art. 21 și art. 53 din Constituție, în condițiile în care teoria salvării actelor procesuale aduce atingere libertății și independenței puterii magistratului de cameră preliminară, fiind o ingerință, o limitare injustă, neproportională, care nu se justifică inclusiv din rațiuni de politică penală. Susține că se aduce, de asemenea, aceeași limitare funcției camerei preliminare, care este golită de conținut, iar principiul separației funcțiilor judiciare nu poate funcționa corespunzător. Cât privește dispozițiile art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală — sintagma „*poate avea loc*” — se solicită să se constate că refuzul instanței de judecată de a introduce în cauză partea responsabilă civilmente la cererea părții civile contravine prevederilor art. 21 din Constituție și constituie o îngrădire și o restrângere a dreptului de acces la justiție al părții civile. S-a arătat că introducerea în cauză a părții responsabile civilmente se face la cererea părții civile — introducerea în cauză nu înseamnă neapărat obligarea acestei părți la despăgubiri, întrucât soluționarea acțiunii civile se face la sfârșitul cercetării judecătorești, după administrarea de probe. Totodată, s-a precizat că a nu introduce în cauză partea responsabilă civilmente și a nu analiza cererea de despăgubiri a acesteia ar echivala cu o restrângere a dreptului părții civile de acces la justiție, fiind un act arbitrar. Se susține că nu este o facultate, ci o obligație a instanței, în condițiile în care partea civilă cere introducerea în cauză a părții responsabile civilmente. S-a subliniat că această inechitate procedurală nu îndeplinește condițiile de claritate și previzibilitate a legii, întrucât nu este clar reglementat când „*poate avea loc*” și nu „*poate avea loc*”. În ceea ce privește prevederile art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, susține că acestea sunt contrare art. 16, art. 24, art. 21 și art. 53 din Constituție, arătând că instanța trebuie să aibă posibilitatea — neîngrădită, suverană — de apreciere asupra restituirii cauzei la Parchet, iar tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni nu poate fi interpretată decât într-un singur sens: toate persoanele care au săvârșit infracțiuni vor fi trase la răspundere. S-a arătat că opțiunea exclusivă de începere a judecății aduce atingere libertății și independenței puterii magistratului, este o ingerință, o limitare injustă, neproportională, care nu se justifică inclusiv din rațiuni de politică penală, precizându-se că se aduce, de asemenea, aceeași limitare, funcției camerei preliminare, care este golită de conținut, iar principiul separației funcțiilor judiciare nu poate funcționa corespunzător.

10. **Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală, cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală**, opinează că dispozițiile criticate respectă exigențele constituționale care

privesc calitatea legii, sub aspectul clarității, preciziei și previzibilității acesteia, întrucât destinatarul normei poate identifica situațiile concrete în care urmărirea penală se efectuează de procurorii militari din cadrul parchetelor militare sau secțiilor militare ale parchetelor, apelând la definițiile legale ale noțiunilor folosite de dispozițiile de lege criticate, definiții ce se regăsesc în Codul de procedură penală, în Codul penal și în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. În ceea ce privește critica potrivit căreia persoanele vizate, și anume participanții, nu se află în situații egale, unii fiind civili, iar alții militari, judecătorul de cameră preliminară reține că, din perspectiva săvârșirii unei infracțiuni, toți participanții se află în aceeași situație, respectiv ei vor fi deferiți justiției în cadrul unui proces penal căruia i se vor aplica regulile de procedură obișnuite. Reține că în jurisprudența Curții Constituționale, de exemplu, în Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, s-a statuat că principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, dispozițiile de lege criticate aplicându-se tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei juridice, fără privilegii și fără discriminări, fiind conforme cu prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție. Judecătorul de cameră preliminară reține că, prin reglementarea din cuprinsul dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, legiuitorul a avut în vedere faptul că efectuarea urmăririi penale de către același parchet, cel militar, față de toți participanții, este de natură să asigure continuitate, eficiență și celeritate activității de urmărire penală, deoarece face posibilă o analiză a tuturor elementelor infracțiunilor comise, evitându-se, astfel, soluțiile contradictorii care ar putea apărea în ipoteza în care competența de urmărire ar fi împărțită între un parchet militar și unul civil, ceea ce este o premisă a realizării actului de justiție într-un termen rezonabil și în mod echitabil. În concluzie, opinia judecătorului de cameră preliminară este în sensul că excepția este neîntemeiată, câtă vreme urmărirea penală a civililor, efectuată de procurorii militari, nu aduce atingere dreptului la un proces echitabil, în condițiile în care asupra acuzației în materie penală decide un tribunal civil, independent și imparțial.

11. **Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală, cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 439 alin. (1) din Codul penal**, reține că, în ceea ce privește incriminarea unei fapte, dispozițiile legale incriminatoare constituie o expresie a prevederilor art. 23 alin. (12) din Constituție, potrivit cărora „*Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii*”, precum și a celor ale art. 73 alin. (3) lit. h), care reglementează competența legiuitorului de a stabili infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora. Astfel, legiuitorul este liber să aprecieze atât pericolul social în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a faptei incriminate, cât și condițiile răspunderii juridice pentru acea faptă. Invocă, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 1.205 din 20 septembrie 2011. Astfel, dacă prevederile art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție indică autoritatea competentă să reglementeze infracțiunile — Parlamentul, respectiv Guvernul pe calea delegării legislative constituționale, relațiile sociale reglementate, procedura și majoritatea de vot necesare incriminării, dispozițiile art. 23 alin. (12) din Constituție implică exigența ca infracțiunile și pedepsele să fie stabilite numai printr-un act normativ cu forță de lege — „în temeiul legii”, iar prin trimiterea la „condițiile legii” trebuie realizată coroborarea cu art. 1 alin. (5) din Constituție care consacră principiul

legalității și care impune obligația ca normele adoptate să fie precise, clare și previzibile. Arată că instanța de control constituțional a reținut în considerentele Deciziei nr. 189 din 2 martie 2006, Deciziei nr. 903 din 6 iulie 2010 sau Deciziei nr. 26 din 18 ianuarie 2012 că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat. În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000 pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 52). Potrivit art. 8 alin. (4) teza întâi din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, „*textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce*”, iar potrivit art. 36 alin. (1) din aceeași lege, „*actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie*”. Judecătorul de cameră preliminară reține că, prin dispozițiile art. 23 alin. (12) din Constituție, se impune în sarcina legiuitorului obligația de a adopta legi care să respecte cerințele de calitate ale acestora, care se circumscriu principiului legalității prevăzut la art. 1 alin. (5) din Constituție. În aceste condiții, judecătorul de cameră preliminară apreciază că excepția invocată este neîntemeiată, având în vedere, în primul rând, faptul că termenul „*săvârșirea*” — ce a fost apreciat de către autorul excepției ca nefiind definit în mod clar și previzibil, pentru a se putea distinge actele materiale pe care le presupune, respectiv executarea efectivă, efectuarea de acte de sprijin al autorului nemijlocit al faptei incriminate prin acest text normativ sau aderarea la astfel de acte — îl regăsim în textul art. 174 din Codul penal. Astfel, potrivit acestui din urmă text de lege, „*Prin săvârșirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni se înțelege săvârșirea oricăreia dintre faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora în calitate de coautor, instigator sau complice*”. Elementul material al infracțiunilor contra umanității se realizează prin acțiuni care, luate individual, constituie infracțiuni contra persoanei, dar care, fiind comise de un subiect activ constituit dintr-o pluralitate de făptuitori, într-un anumit context și împotriva unui subiect pasiv colectiv, autorul excepției se poate raporta la dispozițiile art. 174 din Codul penal precitate pentru a înțelege termenul „*săvârșirea*”. De asemenea, opinia judecătorului de cameră preliminară este aceea că excepția este neîntemeiată și sub aspectul invocat ce vizează lipsa definirii termenilor de „*atac generalizat sau sistematic*”, „*populație civilă*”, „*persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate*”, câtă vreme Codul penal a preluat, într-o formă adaptată, prevederile art. 7 din Statutul Curții Penale Internaționale, iar România, prin Legea nr. 111/2002, a ratificat Statutul Curții Penale Internaționale, astfel că, potrivit dispozițiilor art. 20 din Constituția României, acesta face parte din dreptul intern. Or, dispozițiile art. 7 pct. 2 din Statut definesc termenii la care autorul excepției a făcut referire.

12. Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală, cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, reține că textul criticat pentru neconstituționalitate stabilește faptul că, în etapa

procesuală a camerei preliminare, în situația particulară a cauzelor penale în primă instanță date, prin lege, în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, judecătorul de cameră preliminară este unul dintre cei trei judecători prevăzuți de art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. Cu alte cuvinte, în cauzele menționate, judecata fondului se realizează nu de către un complet format dintr-un singur judecător, cum este cazul dosarelor de competența instanțelor obișnuite, ci de către un complet colegial, format din trei judecători, în condițiile în care doar unul dintre aceștia a îndeplinit rolul de judecător de cameră preliminară, soluționând etapa procesuală a camerei preliminare. În acest context, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră ca fiind relevantă împrejurarea că excepția de neconstituționalitate a fost invocată în cadrul procedurii camerei preliminare, fază procesuală vizată de textul de lege criticat, ce presupune exercitarea de către judecătorul desemnat, potrivit textului criticat, a atribuțiilor stabilite de art. 3 alin. (1) lit. c) și art. 3 alin. (6) din Codul de procedură penală. Reține împrejurarea că autorul excepției susține că, în mod diferit față de compunerea completelor de judecată învestite cu soluționarea fondului cauzelor penale de competența celorlalte instanțe, alcătuite, potrivit art. 54 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, dintr-un judecător unic, care îndeplinește, în prealabil, și atribuțiile funcționale de judecător de cameră preliminară, dispozițiile art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară stabilesc faptul că, în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, asemenea complete cu rol de judecată în primă instanță a cauzelor penale sunt compuse din trei judecători, unul dintre aceștia îndeplinind atribuțiile prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (6) din Codul de procedură penală. Judecătorul de cameră preliminară apreciază că o eventuală decizie a Curții Constituționale, prin care s-ar stabili neconstituționalitatea art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, ar putea produce un efect important asupra parcursului prezentei cauze, atât sub aspectul soluționării etapei procedurii camerei preliminare, cât și în privința modului de rezolvare a fondului cauzei. Aceasta deoarece, în baza dispozițiilor legale în vigoare, subsecvent verificării competenței și legalității sesizării instanței, legalității administrării probelor și efectuării actelor de urmărire penală, precum și soluționării unor excepții specifice de către un judecător de cameră preliminară, judecata fondului cauzei urmează a se realiza de către un complet de judecată format din judecătorul de cameră preliminară și încă doi judecători, cei din urmă menționați neavând însă posibilitatea de a examina nemijlocit și de a se pronunța asupra aspectelor specifice etapei camerei preliminare, la care face referire textul criticat. Or, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 802 din 5 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 6 februarie 2018, a reținut la paragraful 27 că „probele reprezintă elementul central al oricărui proces penal”. În acest context, judecătorul de cameră preliminară reține că ceilalți doi judecători care alcătuiesc completul de judecată în primă instanță la Înalta Curte de Casație și Justiție, în etapa judecătii — judecători care nu au participat la soluționarea camerei preliminare —, nu se mai pot pronunța în etapa a treia a procesului penal asupra aspectului fundamental dat de probațiunea administrată în cursul urmăririi penale, deși punctul lor de vedere ar fi putut fi diferit de cel exprimat de judecătorul de cameră preliminară. În aceste condiții, opinia judecătorului de cameră preliminară cu privire la constituționalitatea textului criticat pentru neconstituționalitate este în sensul că aceste dispoziții nu respectă exigențele impuse de legea fundamentală, excepția invocată fiind întemeiată. Persoanele implicate în proceduri penale au dreptul de a fi judecate cu respectarea principiului referitor la liberul acces la justiție, a dreptului la un

proces echitabil și a principiului nemijlocirii, pentru a putea formula, în mod eficient, cereri de probe, excepții, apărări și concluzii. Sub un prim aspect, judecătorul de cameră preliminară apreciază că dispozițiile criticate, prin coroborare cu cele ale art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și în contrast cu textul art. 54 alin. (1) din aceeași lege, nu respectă exigențele constituționale referitoare la dreptul la un proces echitabil. Dispozițiile criticate încalcă principiul nemijlocirii, care stabilește că, într-o cauză penală, datorită gravității acuzațiilor și seriozității consecințelor acesteia, hotărârea trebuie pronunțată de judecătorii care au fost prezenți pe tot parcursul procedurii și nu doar magistratul care a îndeplinit atribuțiile de judecător de cameră preliminară, ci toți membrii completului de judecată investit cu soluționarea fondului unei cauze penale trebuie să aibă posibilitatea de a soluționa, în mod direct, orice aspecte invocate de acestea în cadrul procedurii camerei preliminare, cu atât mai mult cu cât funcția de judecată a fondului nu este incompatibilă cu cea de judecător de cameră preliminară. Sub un al doilea aspect, judecătorul de cameră preliminară constată că textul criticat încalcă principiul egalității în drepturi, consacrat de dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție. Prin textul de lege criticat se creează o situație discriminatorie pentru inculpații judecați în primă instanță de către instanța supremă, în sensul că, în cazul acestora, deși completele care judecă în primă instanță cauzele penale sunt compuse din trei judecători, numai unul dintre aceștia a exercitat atribuțiile prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (6) din Codul de procedură penală, pe când în cazul inculpaților judecați în cauzele penale de competența instanțelor obișnuite, completele de judecată investite cu soluționarea fondului sunt alcătuite, potrivit art. 54 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, dintr-un judecător unic, care îndeplinește, în prealabil, și atribuțiile funcționale de judecător de cameră preliminară. Prin urmare, în cazul celor din urmă menționați inculpați, nu există riscul unei încălcări a principiului nemijlocirii, deoarece același magistrat care a exercitat atribuțiile specifice camerei preliminare, verificând legalitatea actului de sesizare, a actelor efectuate de organele de urmărire penală și a administrării probelor, va realiza și activitatea de judecată a fondului cauzei în baza probelor referitor la legalitatea cărora s-a pronunțat în mod direct și nemijlocit, cu respectarea și asumarea tuturor consecințelor ce decurg din soluțiile pronunțate asupra excepțiilor invocate și legalității rechizitoriului. Sub un al treilea aspect, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție are în vedere Decizia Curții Constituționale nr. 802 din 5 decembrie 2017, în cadrul căreia, între altele, instanța de contencios constituțional a constatat că soluția legislativă cuprinsă în textul art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, care nu permite judecătorului de cameră preliminară, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate ori excepțiilor ridicate din oficiu, să administreze alte mijloace de probă în afara „oricăror înscrisuri noi prezentate” este neconstituțională, deoarece textul de lege menționat limitează mijloacele de probă ce pot fi administrate în procedura de cameră preliminară, în vederea verificării legalității administrării probelor, doar la „înscrisurile noi prezentate” și, în acest mod, „limitează exercițiul procesual al judecătorului de cameră preliminară, independența acestuia în realizarea actului de justiție, pe de o parte, și încalcă dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil al părților și persoanei vătămate, în componenta sa referitoare la egalitatea armelor, pe de altă parte”. În consecință, judecătorul de cameră preliminară opinează în sensul necorespondenței dispozițiilor art. 311 din Legea nr. 304/2004 cu Legea fundamentală, iar, în raport de argumentele menționate anterior, apreciază că și dispozițiile art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 304/2004 sunt neconstituționale.

13. Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală, cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1), ale art. 282 alin. (1) și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, și-a exprimat opinia după cum urmează. În ceea ce privește cererea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară a reținut că nulitatea relativă este acea nulitate, alta decât cea prevăzută expres ca nulitate absolută de dispozițiile art. 281 din Codul de procedură penală, rezultată din încălcarea normelor ce reglementează desfășurarea procesului penal, care poate fi invocată, într-un anumit termen, de către participanții în procesul penal ce au un interes procesual propriu în respectarea dispoziției de lege încălcate, respectiv, din oficiu, în cazurile anume stabilite de lege. În ceea ce privește trăsăturile nulității relative, judecătorul de cameră preliminară a reținut, în primul rând, că, potrivit dispozițiilor art. 282 alin. (1) din Codul de procedură penală, aceasta intervine atunci când prin încălcarea prevederilor legale s-a adus o vătămare drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului. Spre deosebire de Codul de procedură penală din 1968 care, prin dispozițiile art. 197 alin. 1, prevedea existența unei vătămări procesuale în general, iar nu strict existența unei vătămări aduse drepturilor părților, actuala reglementare restrânge sfera nulităților relative numai la acele încălcări care aduc atingere drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, excluzând din această sferă încălcările care aduc atingere legalității procesului fără a atrage însă, în același timp, o vătămare a drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali. Față de cele reținute, opinia judecătorului de cameră preliminară este în sensul că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, câtă vreme condiția ca nulitatea actului să fie determinată de o vătămare care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului efectuat prin nerespectarea cerinței legale este cea mai importantă condiție în cadrul nulității relative și determină, în mod esențial, regimul nulității relative. Așadar, când se constată că vătămarea nu mai poate fi înlăturată pe parcursul procesului penal, sancțiunea nelegalității este înlăturarea, anularea actului nelegal și vătămător, pe când, în situația în care vătămarea poate fi înlăturată și în alt mod decât prin desființarea actului, actul nu va fi anulat, dar se va proceda la înlăturarea vătămării printr-o altă modalitate. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, cu referire la sintagma „poate avea loc”, opinia judecătorului de cameră preliminară este că excepția este neîntemeiată. Astfel, în privința expresiei „poate avea loc”, judecătorul de cameră preliminară reține că, în primul rând, aceasta a fost folosită de legiuitor ca o aplicație a principiului disponibilității care implică atât subiectul activ, cât și pe cel pasiv al acțiunii civile (manifestarea de voință a persoanei vătămate în sensul solicitării de despăgubiri de la persoana responsabilă civilmente), iar pe de altă parte, după cum a reținut și instanța de contencios constituțional în paragraful 21 al Deciziei nr. 257 din 26 aprilie 2017, trebuie îndeplinite anumite condiții pentru ca „persoana” responsabilă civilmente să dobândească în proces calitatea de „parte”, respectiv „capacitatea procesuală de exercițiu și de folosință, calitatea procesuală, afirmarea unui interes în fața organelor judiciare, legătura de conexitate între cererea principală și cea de participare a părții responsabile civilmente la activitatea judiciară”. În privința sesizării Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară reține că argumentele care au stat la baza cererii de sesizare a Curții Constituționale sunt identice cu cele pentru care s-a solicitat sesizarea cu excepția

de neconstituționalitate a art. 14 alin. (1) din Codul de procedură penală, respinsă ca inadmisibilă. Deși motivarea nu este una foarte clară, judecătorul de cameră preliminară reține că autorul excepției se raportează la lipsa posibilității judecătorului de cameră preliminară de a dispune restituirea cauzei la parchet în situația în care nu au fost trimise în judecată toate persoanele care, în opinia autorului excepției, ar fi responsabile de comiterea faptei ce face obiectul judecății. Judecătorul de cameră preliminară opinează că excepția este neîntemeiată. Principiul separației funcțiilor judiciare este transpus cu strictețe în privința funcției de inculpare, în sfera de cuprindere a competenței judecătorului de cameră preliminară neregăsindu-se și cea care să îi confere acestuia posibilitatea de a restitui cauza la parchet pe considerentul că alte persoane ar fi participat la comiterea faptei obiect al judecății, astfel cum ar putea susține alte părți din proces.

14. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile apărătorilor și părților prezente, concluziile scrise depuse la dosar, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 20 alin. (1), ale art. 21 alin. (1), ale art. 56 alin. (5), ale art. 282 alin. (1) și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, ale art. 439 alin. (1) din Codul penal, precum și ale art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005. Față de motivele de neconstituționalitate formulate de autori în susținerea excepțiilor, Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 20 alin. (1), ale art. 21 alin. (1), cât privește sintagmele „poate avea loc”, respectiv „în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)”, ale art. 56 alin. (5), ale art. 282 alin. (1) teza finală și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, ale art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, precum și ale art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, având următorul cuprins:

— Art. 20 alin. (1) din Codul de procedură penală: „*Constituirea ca parte civilă se poate face până la începerea cercetării judecătorești. Organele judiciare au obligația de a aduce la cunoștința persoanei vătămate acest drept.*”;

— Art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală: „*Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile, în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1).*”;

— Art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală: „*Procurorii militari din cadrul parchetelor militare sau secțiilor militare ale parchetelor efectuează urmărirea penală potrivit competenței parchetului din care fac parte, față de toți participanții la*

săvârșirea infracțiunilor comise de militari, urmând a fi sesizată instanța competentă potrivit art. 44.”;

— Art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală: „*Încălcarea oricăror dispoziții legale în afara celor prevăzute la art. 281 determină nulitatea actului atunci când prin nerespectarea cerinței legale s-a adus o vătămare drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, care nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului.*”;

— Art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală: „*În toate celelalte cazuri în care a constatat neregularități ale actului de sesizare, a exclus una sau mai multe probe administrate ori a sancționat potrivit art. 280—282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, judecătorul de cameră preliminară dispune începerea judecății.*”;

— Art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal: „*(1) Săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile, a uneia dintre următoarele fapte: [...] j) persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate, prin privare de drepturile fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic, rasial, național, etnic, cultural, religios, sexual ori în funcție de alte criterii recunoscute ca inadmisibile în dreptul internațional; [...] se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.*”;

— Art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004: „*(1) În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează: a) în cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție, completul de judecată este format din 3 judecători;*”;

— Art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 304/2004: „*(1) În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează: [...] d) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție, completul de judecată este format din 2 judecători. [...]*”;

— Art. 31¹ din Legea nr. 304/2004: „*Procedura de judecată în cameră preliminară se desfășoară de un judecător din completul prevăzut la art. 31 alin. (1) lit. a).*”

18. În susținerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și ale art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară invocă dispozițiile constituționale ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 21 alin. (3) teza întâi, care garantează dreptul la un proces echitabil în componenta contradictorialității și egalității armelor, respectiv art. 24 alin. (1) prin care dreptul la apărare este garantat.

19. În susținerea neconstituționalității dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, autorul excepției invocă încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), ale art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

20. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 439 alin. (1) din Codul penal, autorul consideră că acestea sunt contrare atât prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (4) și (5), potrivit cărora, în România, „*statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul democrației constituționale*”, iar „*respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*”, art. 15 alin. (1) referitor la garanția legalității drepturilor și obligațiilor de care beneficiază cetățenii, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi a cetățenilor, art. 21 alin. (3) potrivit căruia „*părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil*”, art. 23 alin. (12) referitor la legalitatea stabilirii și aplicării pedepselor și art. 53 alin. (1) privind restrângerea unor drepturi sau a unor libertăți cetățenești numai prin lege, cât și

dispozițiilor art. 6 și art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

21. Cu privire la dispozițiile art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 31¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, autorul susține că se aduce atingere atât dispozițiilor art. 1 alin. (5), art. 16 alin. (1), art. 21 alin. (3), art. 124 alin. (2) și (3), precum și art. 125 alin. (1) din Constituție, cât și prevederilor art. 6 paragraful (1) teza I și art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 21 și art. 47 alin. (2) teza I din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

22. În susținerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, autorul Viorel Ene invocă dispozițiile art. 16, art. 24, art. 21 și art. 53 din Constituție, iar, din formularea motivelor de neconstituționalitate, rezultă că acesta face referire și la dispozițiile art. 124 alin. (3) din Legea fundamentală. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, invocă prevederile art. 21 din Constituție. Totodată, cât privește dispozițiile art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, același autor invocă dispozițiile art. 16, art. 21, art. 24 și art. 53 din Legea fundamentală.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) și ale art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată din oficiu de judecătorul de cameră preliminară, Curtea reține că, prin Decizia nr. 257 din 26 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 472 din 22 iunie 2017, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „*în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)*” din cuprinsul art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală este neconstituțională. Totodată, prin aceeași decizie, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 20 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

24. În considerentele deciziei precitate, Curtea a reținut că, în procesul penal, acțiunea civilă se declanșează prin „constituirea” ca parte civilă a persoanei vătămate, în condițiile art. 20 din Codul de procedură penală. Persoana vătămată hotărăște cu privire la cadrul procesual de realizare a pretențiilor sale, fie sesizând instanța civilă, fie alăturând acțiunea civilă acțiunii penale, în această din urmă ipoteză tot ea fiind în măsură să aleagă momentul exercitării dreptului de a reclama reparații prin mijlocirea organelor judiciare, cu respectarea însă a termenului-limită prevăzut de art. 20 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură penală, respectiv „*până la începerea cercetării judecătorești*”. Formularea cererii de constituire ca parte civilă declanșează acțiunea civilă, în același timp luând naștere și contraacțiunea (de apărare) a celui sau celor împotriva cărora este îndreptată acțiunea civilă, subiect pasiv al acțiunii civile putând fi inculpatul sau partea responsabilă civilmente.

25. Curtea a observat, totodată, că „introducerea” în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, în condițiile art. 21 din Codul de procedură penală, „la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile”, în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1) din același act normativ, așadar „*până la începerea cercetării judecătorești*”. De asemenea, potrivit legii procesual penale în vigoare, atunci când exercită acțiunea civilă, procurorul este obligat să ceară introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, în condițiile art. 21 alin. (1), cu respectarea termenului menționat anterior. Totodată, „persoana” responsabilă civilmente, expusă unei acțiuni civile separate, are interesul de a „interveni”, în calitate de parte responsabilă civilmente, în procesul penal în care se judecă acțiunea civilă și

în care se va pronunța o hotărâre judecătorească, hotărâre care, potrivit art. 28 alin. (1) din Codul de procedură penală, va avea autoritate de lucru judecat în fața instanței civile, cu privire la existența faptei și a persoanei care a săvârșit-o, așa încât Curtea a reținut că, în temeiul art. 21 alin. (3) din Codul de procedură penală, partea responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță de judecată, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției. Așadar, Curtea a constatat că, prin introducerea sa în cauză sau datorită intervenției sale în proces, „persoana” responsabilă civilmente devine „parte” în acțiunea civilă din cadrul procesului penal și, în această calitate, dobândește, implicit, drepturile procesuale inerente contraacțiunii pe care o are inculpatul cu privire la acțiunea civilă din cadrul procesului penal așadar, ea poate invoca orice probe existente în dosarul cauzei penale sau poate propune administrarea de probe noi, care ar demonstra că pretențiile părții civile sunt neîntemeiate.

26. Astfel, Curtea a constatat că, în condițiile în care constituirea ca parte civilă a persoanei vătămate se poate face în orice fază procesuală „*până la începerea cercetării judecătorești*” — introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, ca și posibilitatea părții responsabile civilmente de a interveni în procesul penal fiind corelate cu declarația de constituire ca parte civilă în procesul penal — exercitarea efectivă de către partea responsabilă civilmente a drepturilor procesuale — recunoscute de lege și statuate în jurisprudența instanței de control constituțional — în faza camerei preliminare, așadar, liberul acces al acestei părți, depinde exclusiv de manifestarea de voință a persoanei vătămate. Or, persoana vătămată, constituită ca parte civilă în procesul penal, are interese contrare părții responsabile civilmente, așa încât există posibilitatea ca aceasta să își exercite dreptul de a reclama reparații prin mijlocirea organelor judiciare în mod abuziv, cu scopul de a limita/exclude accesul părții responsabile civilmente în faza camerei preliminare care are o importanță deosebită asupra fazelor de judecată ulterioare, prin prisma obiectului ei.

27. În aceste condiții, reținând cele menționate în paragrafele anterioare, în special considerentele deciziilor nr. 641 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 5 decembrie 2014, și nr. 631 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 831 din 6 noiembrie 2015, potrivit cărora părții responsabile civilmente trebuie să i se recunoască participarea cu drepturi procesuale depline în procedura camerei preliminare, Curtea a constatat că posibilitatea persoanei vătămate, care s-a constituit parte civilă, de a solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente „*până la începerea cercetării judecătorești*”, în orice fază procesuală, inclusiv după închiderea procedurii de cameră preliminară, este de natură a aduce atingere dreptului de acces liber la justiție al părții responsabile civilmente, consacrat de art. 21 din Legea fundamentală. Condiționarea dreptului de acces liber la justiție al părții responsabile civilmente de introducerea acesteia în procesul penal în termenul reglementat de art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, respectiv „*până la începerea cercetării judecătorești*”, are drept consecință lipsirea de efectivitate a dreptului de acces la justiție al acestei părți. Cu alte cuvinte, protecția oferită dreptului de acces la justiție al persoanei vătămate care s-a constituit parte civilă și care poate solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente „*până la începerea cercetării judecătorești*” determină limitarea dreptului de acces liber la justiție al părții responsabile civilmente, în aceste condiții fiind necesar ca legiuitorul să facă apel la mijloace adecvate pentru ca această limitare să fie proporțională cu scopul urmărit, întrucât absolutizarea unuia

dintre cele două drepturi — în condițiile în care sfera de manifestare a acestora este concomitentă — ar putea duce la afectarea substanței celuilalt drept. Totodată, Curtea a constatat că manifestarea de voință a persoanei vătămate care s-a constituit parte civilă de a solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente „*până la începerea cercetării judecătorești*”, în orice fază procesuală, inclusiv după închiderea procedurii de cameră preliminară, asigură respectarea dreptului la apărare al acestei părți, însă este de natură a aduce atingere dreptului fundamental la apărare al părții responsabile civilmente. Așadar, Curtea a constatat că normele procesuale penale ale art. 21 alin. (1), reglementând posibilitatea persoanei vătămate care s-a constituit parte civilă de a solicita introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente „*până la începerea cercetării judecătorești*”, nu sunt în măsură să mențină echilibrul între drepturi fundamentale aflate în concurs.

28. De asemenea, Curtea a statuat că cele constatate sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în ipoteza în care procurorul exercită acțiunea civilă, în condițiile art. 20 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, și este obligat, potrivit art. 21 alin. (2) din Codul de procedură penală, să ceară introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, în condițiile alin. (1) al aceleiași articol.

29. Având în vedere jurisprudența anterior citată, Curtea nu poate primi susținerile autoarei excepției, în condițiile în care instanța de control constituțional a confirmat posibilitatea persoanei vătămate de a se constitui parte civilă „*până la începerea cercetării judecătorești*”, formularea cererii de introducere în procesul penal a părții responsabile civilmente fiind necesar a fi realizată însă până la închiderea procedurii de cameră preliminară, în acord cu normele constituționale privind dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil.

30. Curtea constată, astfel, că, în cauză, în ceea ce privește dispozițiile art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, sintagma „*în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)*”, sunt aplicabile prevederile art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, care prevăd că „*Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale*”. Așa fiind, inadmisibilitatea excepției, fiind un element definitoriu al competenței instanței constituționale, este subsecventă exclusiv pronunțării, anterior, de către Curtea Constituțională a unei decizii de admitere a excepției cu același obiect și constatării neconstituționalității prevederilor deduse, din nou, controlului de constituționalitate. Reținând că acest caz de inadmisibilitate a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, cât privește sintagma „*în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)*”, a intervenit anterior sesizării Curții prin Încheierea din 20 aprilie 2018, Decizia nr. 257 din 26 aprilie 2017 fiind publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 472 din 22 iunie 2017, urmează ca excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, cât privește sintagma „*în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)*” să fie respinsă ca inadmisibilă.

31. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) din Codul de procedură penală, întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale, atât considerentele, cât și soluția Deciziei nr. 257 din 26 aprilie 2017, precitată, referitoare la aceste dispoziții, își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză, așa încât excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) din Codul de procedură penală urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

32. În continuare, Curtea reține că dispozițiile art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală au fost criticate și de autorul Viorel Ene, cât privește sintagma „*poate avea loc*”. Curtea constată însă că susținerile autorului — privind refuzul instanței

de judecată de a introduce în cauză partea responsabilă civilmente, la cererea părții civile, refuz care, în opinia acestuia, contravine prevederilor art. 21 din Constituție — nu pot fi examinate în cadrul controlului de constituționalitate, deoarece instanța de control constituțional, în calitate de garant al supremației Constituției, are rolul de a asigura conformitatea legilor cu Constituția, iar nu și competența de a asigura interpretarea și aplicarea legilor în activitatea judiciară, această competență revenind exclusiv instanțelor judecătorești. Cu alte cuvinte, Curtea constată că autorul excepției nu formulează veritabile critici de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 21 alin. (1), cât privește sintagma „*poate avea loc*”, ci este nemulțumit, în realitate, de modul de interpretare și aplicare a acestor prevederi de lege de către instanța supremă. Or, asemenea aspecte nu intră sub incidența controlului de constituționalitate exercitat de Curte, ci sunt de competența instanței supreme investite cu soluționarea litigiului în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate. În consecință, Curtea va respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, cât privește sintagma „*poate avea loc*”.

33. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, Curtea reține că, prin Decizia nr. 254 din 7 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 334 din 15 mai 2015, examinând susținerile formulate de Avocatul Poporului, similare celor invocate în prezenta cauză, a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 56 alin. (4) și (5) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

34. În motivarea soluției sale, la paragrafele 25—29 ale deciziei precitate, în ceea ce privește critica potrivit căreia persoanele vizate, și anume participanții, nu se află în situații egale, unii fiind civili, iar alții militari, din perspectiva săvârșirii unei infracțiuni, Curtea a reținut că toți participanții se află în aceeași situație, respectiv ei vor fi deferiți justiției în cadrul unui proces penal căruia i se vor aplica regulile de procedură obișnuite. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice. Așadar, Curtea a constatat că dispozițiile de lege criticate se aplică tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei juridice, fără privilegii și fără discriminări, fiind conforme cu prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție.

35. De asemenea, Curtea a reținut că investigarea unor categorii diferite de persoane în cadrul aceleiași dosar nu constituie, *de plano*, o egalizare nepermisă a tratamentului juridic. Codul de procedură penală prevede, de exemplu, urmărirea penală și judecarea unor persoane fără vreo calitate specială de parchete, respectiv de instanțe superioare în grad celor cărora le-ar reveni competența după materie, atunci când în aceeași cauză sunt implicate persoane a căror calitate specială atrage o anumită competență. Normele de prorogare a competenței unui organ judiciar, adică acelea care, în diferite situații, extind, în mod excepțional, competența unor organe judiciare — teritorială, materială sau personală — au la bază rațiuni de bună administrare a justiției, care justifică, astfel, derogarea.

36. Reglementarea art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală a avut în vedere faptul că efectuarea urmăririi penale de către același parchet, cel militar, față de toți participanții, este de natură să asigure continuitate, eficiență și celeritate activității de urmărire penală, deoarece face posibilă o analiză a tuturor

elementelor infracțiunilor comise, evitându-se, astfel, soluțiile contradictorii care ar putea apărea în ipoteza în care competența de urmărire ar fi împărțită între un parchet militar și unul civil, ceea ce este o premisă a realizării actului de justiție într-un termen rezonabil și în mod echitabil.

37. Curtea a reținut, totodată, că prin Hotărârea din 21 septembrie 2006, pronunțată în Cauza *Maszni împotriva României*, instanța de la Strasbourg a statuat, la paragrafele 53—60, că judecarea unui civil de către instanțele militare din România pentru infracțiuni de drept comun contravine art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, apreciind că „îndoielile nutrite de reclamant în ceea ce privește independența și imparțialitatea instanțelor militare pot fi considerate ca justificate obiectiv” (paragraful 59). Așadar, aspectul privind efectuarea urmăririi penale de către un parchet militar nu a făcut obiectul analizei în respectiva cauză, având în vedere că art. 6 paragraful 1 din Convenție consacră „dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei [...], de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege”. Prin urmare, Curtea a constatat că hotărârea mai sus menționată a instanței de contencios al drepturilor omului nu este relevantă în analiza excepției de neconstituționalitate, deoarece se referă la problema instanțelor militare, ceea ce nu este cazul dispozițiilor art. 56 alin. (5) din Codul de procedură penală, aspectele referitoare la judecată fiind preluate de către legiuitor în dispozițiile art. 44 din Codul de procedură penală cu privire la competența instanței civile.

38. Totodată, Curtea nu a reținut critica potrivit căreia dispozițiile art. 56 alin. (4) și (5) din Codul de procedură penală nu respectă exigențele constituționale care privesc calitatea legii, sub aspectul clarității, preciziei și previzibilității acesteia, întrucât destinatarul normei poate identifica situațiile concrete în care urmărirea penală se efectuează de procurorii militari din cadrul parchetelor militare sau secțiilor militare ale parchetelor, apelând la definițiile legale ale noțiunilor folosite de dispozițiile de lege criticate, definiții ce se regăsesc în Codul de procedură penală, în Codul penal și în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (paragraful 24).

39. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a modifica jurisprudența Curții, atât soluția, cât și considerentele Deciziei nr. 254 din 7 aprilie 2015, precitată, sunt aplicabile și în prezenta cauză.

40. Examinând excepția de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, Curtea reține că aceste din urmă norme procesuale penale au mai constituit obiect al controlului de constituționalitate, fiind examinate motive de neconstituționalitate similare, excepția de neconstituționalitate fiind respinsă, ca neîntemeiată, prin deciziile nr. 462 din 5 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 991 din 22 noiembrie 2018, și nr. 630 din 15 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.024 din 19 decembrie 2019. În motivarea soluției sale, analizând cele două forme ale nulității — nulitatea relativă și nulitatea absolută — Curtea a constatat că regimul juridic al acestora, sub aspectul cazurilor în care pot fi invocate și al momentului până la care pot fi invocate, reprezintă opțiunea legiuitorului, potrivit politicii sale penale. De asemenea, Curtea, făcând referire la deciziile nr. 133 din 18 martie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 297 din 5 aprilie 2004, nr. 868 din 10 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 578 din 31 iulie 2008, și nr. 1.402 din 2 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 823 din 9 decembrie 2010, a reținut că „nulitatea reprezintă o sancțiune procedurală extremă, care intervine numai atunci când alte remedii nu sunt posibile. Cum însă nu orice încălcare a unei norme procedurale provoacă o

vătămare care să nu poată fi reparată decât prin anularea actului, legiuitorul [...] a instituit regula potrivit căreia nulitatea actului făcut cu încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal intervine numai atunci când s-a adus o vătămare ce nu poate fi înlăturată în alt mod. Această reglementare reflectă preocuparea legiuitorului de a salva actele procedurale care, deși inițial nu au respectat formele procedurale, își pot atinge scopul, prin completarea sau refacerea lor. Nimic nu împiedică persoana interesată ca, în ipoteza în care există o vătămare ce nu poate fi înlăturată, să invoce și să dovedească vătămarea pretinsă [...], condiționarea anulării actului de procedură care nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege de existența unei vătămări ce nu poate fi înlăturată în alt mod nu are semnificația unei sustrageri a acestuia de la aplicarea sancțiunilor legale sau a unei «derogări» de la obligativitatea respectării legii”.

41. Totodată, Curtea a observat că noul Cod de procedură penală, prin dispozițiile art. 280—282, a reformat materia nulităților, reducând numărul cazurilor de nulitate absolută și suplimentând condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a se putea invoca nulitățile relative. Modificările aduse regimului nulităților vizează, în special, următoarele aspecte: stabilirea expresă a principiului că actele ulterioare celui declarat nul, care au o legătură directă cu acesta, sunt la rândul lor lovite de nulitate; scoaterea din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor privind sesizarea instanței, efectuarea anchetei sociale pentru minori, competența materială și după calitatea persoanei a instanței ierarhic superioare celei legal competente, precum și competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală [prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, Curtea a admis însă excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională]; instituirea unor nulități absolute care pot fi invocate până la un anumit termen procesual, iar nu în orice stadiu al procesului; eliminarea posibilității judecătorului/instanței de a invoca, din oficiu, nulitățile relative (cu unele excepții) și de a le lua în considerare în orice stadiu al procesului [prin Decizia nr. 554 din 19 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.013 din 21 decembrie 2017, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 282 alin. (2) din Codul de procedură penală, care nu permite invocarea din oficiu a nulității relative, este neconstituțională].

42. Curtea a reținut, totodată, că nulitățile se pot clasifica, în principal, după două criterii, și anume modul de exprimare în norma juridică, respectiv modul de aplicare și efectele pe care le pot produce. După modul de exprimare în norma juridică, nulitățile sunt exprese — care se aplică în cazul nerespectării unor anumite norme procesuale individualizate de legiuitor [de exemplu, în cazul încălcării normelor prevăzute de dispozițiile art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală] — și virtuale — care rezultă din reglementarea generală privind respectarea legii în desfășurarea procesului penal, baza legală a nulităților virtuale constituind-o prevederile art. 2 (Legalitatea procesului penal) și ale art. 282 (Nulitățile relative) din Codul de procedură penală. După modul de aplicare și efectele pe care le produc, se deosebesc nulități absolute — care intervin în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală — și nulități relative — care sunt, de regulă, cele virtuale și sunt incidente în cazul încălcării oricăror alte dispoziții legale decât cele prevăzute în art. 281 alin. (1) din Codul de procedură penală.

43. În cazul nulităților absolute, vătămarea procesuală este prezumată *iuris et de iure*, neexistând o condiție în sensul dovedirii existenței acesteia, pe când în cazul nulităților relative — potrivit art. 282 alin. (1) din Codul de procedură penală, criticat în cauză — vătămarea produsă prin nerespectarea legii trebuie dovedită de cel care invocă această sancțiune și, chiar dovedită fiind, se va constata incidența nulității relative numai dacă vătămarea nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului. Spre deosebire de Codul de procedură penală din 1968, care — în dispozițiile art. 197 alin. 1 — prevedea existența unei vătămări procesuale în general, iar nu strict existența unei vătămări aduse drepturilor părților, actuala reglementare restrânge sfera nulităților relative numai la acele încălcări care aduc atingere drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali, excluzând din această sferă încălcările care aduc atingere legalității procesului fără a atrage însă, în același timp, o vătămarea a drepturilor părților ori ale subiecților procesuali principali.

44. În aceste condiții, Curtea a constatat că nulitățile exprese sau „textuale” sunt acele sancțiuni procedurale expres prevăzute de lege, pe când cele implicite (virtuale) sunt „deduse” fie din scopul urmărit de o dispoziție legală, fie din formularea utilizată de legiuitor ori din spiritul legii. Semnificația nulităților exprese se reflectă în plan probatoriu, prin instituirea unei prezumții de vătămarea. Beneficiază de prezumție cel ce invocă aplicarea sancțiunii nulității exprese.

45. Nulitatea relativă însă este o nulitate virtuală, ce derivă din principiul fundamental al legalității și rezultă din încălcarea dispozițiilor legale referitoare la desfășurarea procesului penal, altele decât cele expres prevăzute de lege, care atrag nulitatea absolută. Aceasta se caracterizează prin faptul că intervine atunci când prin încălcarea dispozițiilor legale s-a produs o vătămarea drepturilor participanților la procesul penal (procuror, părți și subiecții procesuali principali), trebuie invocată într-o anumită etapă a procesului penal sau într-un anumit moment procesual, prevăzut de lege, se acoperă atunci când titularii dreptului de a o invoca nu își exercită acest drept în termenul de decădere prevăzut de lege, iar subiecții procesuali care pot invoca nulitatea relativă trebuie să aibă calitatea prevăzută de lege, precum și un interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale pretins încălcate. Totodată, Curtea a observat că, în baza dispozițiilor art. 282 alin. (5) din Codul de procedură penală, nulitatea relativă se acoperă atunci când persoana interesată nu a invocat-o în termenul prevăzut de lege — fiind vorba fie de a acceptare tacită, fie de neobservarea încălcării care putea atrage nulitatea relativă — sau a renunțat în mod expres la invocarea acesteia. Așadar, se face distincția între noțiunea de vătămarea și cea de interes de a invoca și a obține nulitatea, aceasta din urmă reprezentând o condiție generală de exercițiu a oricărei cereri în justiție. Alături de interes, vătămarea este o cerință suplimentară, pentru invocarea nulității relative.

46. Cazurile în care poate fi invocată nulitatea relativă sunt, teoretic, foarte numeroase, fiind reprezentate de toate încălcările unor dispoziții procesuale penale, altele decât cele pentru care poate fi invocată nulitatea absolută. De altfel, Curtea a reținut că nulitățile virtuale nefiind prestabilite de lege, ci derivând din principiul fundamental al legalității, sunt atașate fiecărei norme ce reglementează desfășurarea procesului penal, așa încât o examinare exhaustivă a lor ar echivala cu analiza fiecărei dispoziții a Codului de procedură penală. Dispozițiile procesuale care prezintă mai frecvent aspecte de aplicare a nulităților relative și care joacă un rol important în desfășurarea procesului penal sunt cele referitoare la: reglementarea regulilor de bază, a principiilor sau a altor cerințe care asigură organizarea și desfășurarea procesului penal (cu excepția celor aflate sub protecția nulității absolute), competența organelor judiciare (cu excepția celor aflate sub protecția nulității absolute), sesizarea organelor judiciare, forma și conținutul actelor procedurale (cu excepția celor aflate sub protecția nulității absolute), procedura

de citare și de comunicare a actelor procedurale, precum și administrarea probelor.

47. În ceea ce privește vătămarea ce trebuie dovedită, în doctrină s-a apreciat că, deși legea nu precizează în ce poate consta vătămarea procesuală, aceasta se poate constitui în încălcarea drepturilor pe care le au părțile în procesul penal. De asemenea, s-a arătat că se poate defini vătămarea ca atingerea adusă principiilor fundamentale ale procesului penal din care rezultă posibilitatea de a nu se realiza scopul acestuia. Prin „vătămarea” se poate înțelege orice atingere adusă justiției sau intereselor legitime ale părților. Atingerea se aduce părților din proces în cazul în care li se încalcă un drept procesual ori o garanție procesuală de natură a le asigura apărarea intereselor lor legitime în cursul procesului penal. Analizând dispozițiile art. 282 din Codul de procedură penală și cele reținute de doctrină, Curtea a constatat că, „în cazul nulității relative, vătămarea se referă la o încălcare a normelor ce are drept consecință o afectare a drepturilor procesuale ale persoanei îndreptățite de a o invoca” (Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, precitată, paragrafele 60 și 61). În speță, fiind vorba despre încălcarea normelor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, Curtea a reținut că, „teoretic, orice încălcare de către organul de urmărire penală a normelor relative la drepturile procesuale poate determina o vătămarea independent de respectarea regulilor de competență ale acestuia. În consecință, demonstrarea vătămării va putea fi realizată prin relevarea consecințelor actului organului de urmărire penală, printr-o modalitate independentă, ce nu implică, întotdeauna, analiza respectării competenței acestuia. Cu alte cuvinte, încălcarea de către organul de urmărire penală a normelor relative la drepturile procesuale poate produce o vătămarea, chiar și atunci când normele de competență au fost respectate, situație în care vătămarea e mai ușor de dovedit, fiind precis determinată.” În consecință, Curtea a constatat, prin Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, că, în mod particular, doar „dovedirea unei vătămări a drepturilor unei persoane exclusiv prin nerespectarea de către organul de urmărire penală a dispozițiilor referitoare la competența după materie și după persoană se transformă într-o probă greu de realizat de către cel interesat” și, implicit, determină încălcarea dreptului fundamental la un proces echitabil, legea procesuală anterioară reglementând sub sancțiunea nulității absolute nerespectarea normelor de competență materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, vătămarea procesuală fiind, în această situație, prezumată *iuris et de iure*. Așa încât, Curtea a reținut că, prin eliminarea din categoria nulităților absolute a nerespectării dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, legiuitorul nu și-a îndeplinit obligația ce decurge din respectarea principiului legalității, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) și (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție, astfel încât a fost admisă excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, care nu reglementează în categoria nulităților absolute încălcarea dispozițiilor referitoare la competența materială și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituțională.

48. Așadar, având în vedere considerentele anterior menționate, Curtea constată că orice încălcare a normelor relative la drepturile procesuale, inclusiv în materia probațiunii, poate determina o vătămarea a drepturilor părților ori subiecților procesuali principali, dovedirea vătămării de către aceștia, alături de impunerea, prin lege, și a altor exigențe, cum ar fi instituirea unor termene sau condiții procesuale, constituind o condiționare a accesului liber la justiție, justificată prin restrângerea posibilității de exercitare abuzivă a dreptului de a

invoca nulitatea relativă, în vederea asigurării ordinii de drept, indispensabilă pentru valorificarea drepturilor proprii, cu respectarea atât a intereselor generale, cât și a drepturilor și a intereselor legitime ale celorlalți titulari, cărora statul este ținut, în egală măsură, să le acorde ocrotire. De altfel, în acord cu jurisprudența instanței de control constituțional, Curtea reține că această condiționare a anulării actului de procedură care nu îndeplinește prescripțiile prevăzute de lege de existența unei vătămări ce nu poate fi înlăturată în alt mod nu are semnificația unei sustrageri a acestuia de la aplicarea sancțiunilor legale sau a unei derogări de la obligativitatea respectării legii.

49. În ceea ce privește pretinsa încălcare a dreptului la apărare, Curtea reține că acesta presupune, în sens larg, dreptul oricărui participant la procesul penal de a-și formula apărărilor personal sau prin intermediul unui avocat, ales sau numit din oficiu. Având însă în vedere critica formulată de autorul excepției, Curtea reține că normele procesuale penale criticate nu încalcă garanțiile procesuale anterior enumerate, necontravenind, prin urmare, prevederilor art. 24 din Constituție. Totodată, dispozițiile art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală nu sunt de natură a încălca principiul egalității în drepturi, prevăzut la art. 16 din Constituție, întrucât discriminarea poate fi constatată doar în situația reglementării unor soluții juridice diferite pentru persoane aflate în situații similare, aspect ce nu poate fi reținut în prezenta cauză. În acest sens, Curtea Constituțională a statuat, în repetate rânduri, că principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite, dar că acesta nu interzice reguli specifice, în cazul unei diferențe de situații (a se vedea Decizia nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, și Decizia nr. 107 din 1 noiembrie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 85 din 26 aprilie 1996). În același fel, Curtea constată că este neîntemeiată critica potrivit căreia „teoria salvării actelor procesuale aduce atingere libertății și independenței puterii magistratului de cameră preliminară”, dispozițiile art. 282 alin. (1) teza finală nefiind contrare prevederilor constituționale referitoare la independența judecătorilor.

50. De altfel, Curtea constată că prevederile art. 282 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală au fost reglementate de legiuitor potrivit competenței sale și în marja de apreciere prevăzute la art. 61 alin. (1) din Constituție, în acord cu dispozițiile constituționale invocate de autor.

51. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, Curtea reține că s-a mai pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor criticate, prin deciziile nr. 257 din 5 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 543 din 19 iulie 2016, paragrafele 20—26; nr. 493 din 30 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 832 din 20 octombrie 2016, paragrafele 14—18; nr. 208 din 30 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 525 din 6 iulie 2017, paragrafele 15—22, și nr. 675 din 29 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 30 ianuarie 2020, paragrafele 22—28. Cu acele prilejuri, Curtea a reținut că o instituție asemănătoare celei reglementate prin normele procesuale penale criticate a fost reglementată în art. 333 din Codul de procedură penală din 1968, care prevedea că „în tot cursul judecății instanța se poate desesiza și restituie dosarul procurorului, când din administrarea probelor sau din dezbateri rezultă că urmărirea penală nu este completă și că în fața instanței nu s-ar putea face completarea acesteia decât cu mare întârziere. Instanța este obligată să arate motivele pentru care, potrivit alineatului precedent, a dispus restituirea, indicând totodată faptele și împrejurările ce urmează a fi constatate și

prin ce anume mijloace de probă”. Această instituție a fost eliminată din fondul activ al legislației prin art. I pct. 158 din Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 677 din 7 august 2006. Potrivit expunerii de motive la lege, „a fost restrânsă posibilitatea instanței de a restitui cauza la procuror, aceasta limitându-se doar la cazurile de încălcări procedurale prevăzute de art. 197 privind cauzele de nulitate. Din practica judiciară a rezultat această necesitate în condițiile în care în «spatele» multor restituiri pentru completarea urmăririi penale se ascundeau de fapt soluții ce ar fi putut fi de achitare. De asemenea, pentru celeritate, instanța este în acest fel determinată să procedeze la o completare a urmăririi penale prin cercetarea judecătorească, evitându-se tergiversarea soluționării prin «plimbarea» dosarului între instanță și parchet”.

52. În continuare, Curtea a observat că, potrivit concepției legiuitorului reflectate în Codul de procedură penală, instituția procesuală a camerei preliminare nu aparține nici urmăririi penale, nici judecății, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal. Totodată, Curtea a reținut că, din reglementarea atribuțiilor pe care funcția exercitată de judecătorul de cameră preliminară le presupune, activitatea acestuia nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând, în sens pozitiv sau negativ, cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 5 decembrie 2014). De asemenea, Curtea a reținut că obiectul procedurii desfășurate în camera preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Prin urmare, acesta se circumscrie unor aspecte referitoare la competență și la legalitatea fie a sesizării, fie a administrării probelor care fundamentează acuzația în materie penală. Așa fiind, judecătorul de cameră preliminară nu se poate pronunța asupra aspectelor legate de temeinicia acuzației, aceasta fiind atributul exclusiv al instanței competente să judece fondul cauzei. Nu în ultimul rând, Curtea a constatat că obiectivul acestei proceduri este de a stabili dacă urmărirea penală și rechizitoriul sunt apte să declanșeze faza de judecată ori trebuie refăcute, iar, în ipoteza începerii judecății, de a stabili care sunt actele asupra cărora aceasta va purta și pe care părțile și ceilalți participanți își vor putea întemeia susținerile ori pe care trebuie să le combată (Decizia nr. 838 din 8 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 158 din 1 martie 2016).

53. Astfel, Curtea a constatat că în procedura camerei preliminare, instanța de judecată va analiza și se va pronunța, în consecință, asupra legalității sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală. Restituirea cauzei la parchet de către judecătorul de cameră preliminară ca urmare a excluderii tuturor probelor administrate în cursul urmăririi penale se impune având în vedere necesitatea refacerii în totalitate a urmăririi penale, probele administrate anterior neputând fi valorificate în niciun mod, fiind considerate a fi fost obținute în mod nelegal. Această soluție nu presupune însă că judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra temeiniciei acuzației sau asupra faptului dacă probele respective sunt sau nu sunt suficiente pentru a întemeia o acuzație.

54. Curtea a apreciat că, dacă s-ar admite susținerile autorilor excepției, s-ar ajunge la situația în care judecătorul de cameră preliminară, în cazul excluderii doar a unor probe, ar trebui să facă aprecieri asupra probelor rămase din perspectiva temeiniciei susținerii unei acuzații. Or, prin prisma atribuțiilor procesuale încredințate judecătorului de cameră preliminară, în contextul separării funcțiilor judiciare, acestuia îi revine funcția

de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată, iar nu stabilirea vinovăției sau nevinovăției inculpatului.

55. În continuare, Curtea a observat că, potrivit art. 396 alin. (2) din Codul de procedură penală, „*Condamnarea se pronunță dacă instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat*”. Astfel, în cazul în care probele neexcluse nu sunt suficiente pentru a fundamenta vinovăția inculpatului, instanța, potrivit art. 396 alin. (1) din același act normativ, pronunță o soluție de achitare a inculpatului. De asemenea, potrivit art. 385 din Codul de procedură penală, „*Dacă din cercetarea judecătorească rezultă că pentru lămurirea faptelor sau împrejurărilor cauzei este necesară administrarea de probe noi, instanța dispune fie judecarea cauzei în continuare, fie amânarea ei pentru administrarea probelor*”.

56. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a schimba jurisprudența Curții Constituționale, soluția și considerentele deciziilor menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

57. În continuare, cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, Curtea reține că norma penală criticată reglementează infracțiuni contra umanității, nu are corespondent în Codul penal din 1969, fiind reluate, într-o formă adaptată, dispozițiile art. 7 din Statutul Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma la 17 iulie 1998, ratificat de România prin Legea nr. 111/2002 pentru ratificarea Statutului Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma la 17 iulie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 211 din 28 martie 2002, în concret, fiind preluate, în art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, prevederile art. 7 paragraful 1 lit. h) din Statut. Infracțiunile contra umanității, reglementate în art. 439 din Codul penal, au o variantă tip și o variantă asimilată. Varianta tip este definită de art. 439 alin. (1) din Codul penal și constă în săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile, a uneia dintre cele 11 fapte enumerate la lit. a)—k).

58. Obiectul juridic special al infracțiunilor contra umanității este reprezentat de relațiile sociale privitoare la existența și securitatea populației civile. Obiectul material este reprezentat de corpul persoanei sau persoanelor care fac parte din populația civilă și care devin victime ale oricăreia dintre faptele descrise de art. 439 din Codul penal. Subiectul activ al infracțiunilor contra umanității nu este calificat, infracțiunile contra umanității putând fi comise de orice persoană care îndeplinește condițiile pentru a răspunde penal, iar participația penală este posibilă sub toate formele sale (coautorat, instigare sau complicitate). Curtea reține că subiectul pasiv principal este întotdeauna colectiv și este reprezentat de „populația civilă”. În acord cu doctrina în materie, Curtea reține că, prin „populație civilă”, sintagmă criticată de autorul excepției, se înțelege totalitatea locuitorilor unei țări, unei regiuni, unui oraș, cu excepția combatanților, faptele săvârșite împotriva acestora din urmă constituind infracțiuni de război contra persoanelor. Există însă și un subiect pasiv adiacent (secundar), reprezentat de persoana supusă nemijlocit acțiunilor ce reprezintă elementul material al infracțiunii.

59. Elementul material al infracțiunilor contra umanității se realizează prin oricare dintre acțiunile cu caracter alternativ pe care legiuitorul le-a indicat limitativ în textul de incriminare. Norma penală criticată prevede că „*Săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile, a uneia dintre următoarele fapte: [...]*” — în continuare fiind enumerate faptele de la lit. a)—k) a căror „săvârșire”, alternativă, constituie infracțiune contra umanității — se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Curtea reține că termenul „săvârșirea” — criticat de autorul excepției ca

nefiind definit în mod clar și previzibil, pentru a se putea distinge actele materiale pe care le presupune — se regăsește în art. 174 din Codul penal, potrivit căruia „*Prin săvârșirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni se înțelege săvârșirea oricăreia dintre faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora în calitate de coautor, instigator sau complice*”. Pentru întregirea elementului material este nevoie ca acțiunile incriminate să se comită în cadrul unui atac generalizat sau sistematic lansat împotriva populației civile. Curtea reține că referirea la „populație” are menirea de a sugera dimensiunea colectivă a subiectului pasiv al infracțiunii.

60. Potrivit art. 7 paragraful 2 lit. a) din Statutul Curții Penale Internaționale, prin „*atac îndreptat împotriva unei populații civile*” se înțelege comportamentul care constă în comiterea multiplă de acte vizate la paragraful 1 împotriva oricărei populații civile, în aplicarea sau în sprijinirea politicii unui stat ori a unei organizații având ca scop un asemenea atac. Așadar, în mod similar, prin sintagma „*atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile*” — cuprinsă în art. 439 alin. (1) din Codul penal, criticată de autor — se poate înțelege acea conduită care implică mai multe acte comise dintre cele descrise în art. 439 alin. (1) din Codul penal, îndreptate, în mod extins și organizat/planificat, împotriva oricărei populații civile, ca urmare sau pentru continuarea unei politici de stat sau a unei organizații de a comite un astfel de atac.

61. Printre acțiunile care constituie variante alternative de săvârșire a infracțiunii contra umanității se află fapta reglementată la lit. j) a alin. (1) al art. 439 din Codul penal — criticată de autor — și care privește „*persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate, prin privare de drepturile fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic, rasial, național, etnic, cultural, religios, sexual ori în funcție de alte criterii recunoscute ca inadmisibile în dreptul internațional*”. Autorul excepției susține că sintagma „*persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate*” este neclară, nefiind definită de Codul penal. Curtea reține, în acord cu literatura de specialitate, că, prin „*persecutare*” se înțelege a separa, a face deosebire, a face distincție în cadrul unui atac generalizat sau sistematic lansat împotriva populației civile, între diferite grupuri, colectivități, din motive politice, rasiale, naționale, etnice, culturale, religioase sau sexuale. Totodată, Curtea observă că art. 7 paragraful 2 lit. g) din Statutul Curții Penale Internaționale prevede că „*prin persecuție se înțelege denegarea cu intenție și gravă de drepturi fundamentale cu violarea dreptului internațional, din motive legate de identitatea grupului sau colectivității care face obiectul acesteia*”.

62. În continuare, Curtea reține că, potrivit lit. k) a alin. (1) al art. 439 din Codul penal, săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile, a altor „*asemenea fapte inumane ce cauzează suferințe mari sau vătămări ale integrității fizice sau psihice*” constituie infracțiuni contra umanității. Cu alte cuvinte, enumerarea din conținutul celorlalte litere nu este una limitativă, așa încât, în orice situație în care se cauzează suferințe mari sau vătămări ale integrității fizice sau psihice în cadrul unui atac general sau sistematic lansat împotriva unei populații civile se va putea reține o infracțiune contra umanității.

63. Curtea reține, totodată, că, prin comiterea acestei infracțiuni se creează o stare de pericol privitoare la existența și securitatea populației civile, iar între acțiunile care constituie elementul material și urmarea imediată trebuie să existe o legătură de cauzalitate. Existența acestui raport de cauzalitate se constată din simpla comitere a comportamentelor ce reprezintă elementul material al infracțiunii. De asemenea, Curtea observă că forma de vinovăție în cazul acestei infracțiuni

este intenția directă sau indirectă, în funcție de modalitatea avută în vedere. În anumite modalități, fapta se comite cu un mobil sau cu un scop determinat de norma de incriminare. Astfel, Curtea observă că, în varianta prevăzută la art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, infracțiunea presupune existența unui mobil special, întrucât se prevede că fapta trebuie să fie săvârșită pe motive de ordin politic, rasial, național, etnic, cultural, religios, sexual ori în funcție de alte criterii recunoscute ca inadmisibile în dreptul internațional. În fine, Curtea observă că infracțiunile contra umanității se consumă atunci când, prin una dintre variantele prevăzute în art. 439 din Codul penal, s-a realizat și s-a produs urmarea socialmente periculoasă, respectiv punerea în pericol a existenței sau securității populației civile, iar, potrivit art. 445 din același act normativ, tentativa infracțiunilor contra umanității se pedepsește.

64. În continuare, Curtea reamintește că, analizând claritatea și previzibilitatea unor norme de incriminare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), interzice, în mod special, extinderea conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, și prevede principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie. Rezultă astfel că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora (Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29; Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Coeme și alții împotriva Belgiei*, paragraful 145; Hotărârea din 7 februarie 2002, pronunțată în Cauza *E.K. împotriva Turciei*, paragraful 51; Hotărârea din 29 martie 2006, pronunțată în Cauza *Achour împotriva Franței*, paragrafele 41 și 42; Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoni și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragrafele 33 și 34; Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*, paragraful 140; Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza *Sud Fondi — S.R.L. și alții împotriva Italiei*, paragrafele 107 și 108; Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza *Scoppola împotriva Italiei (nr. 2)*, paragrafele 93, 94 și 99; Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza *Del Rio Prada împotriva Spaniei*, paragrafele 78, 79 și 91). Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Este, în special, cazul profesioniștilor, care sunt obligați să dea dovadă de o mare prudență în exercitarea profesiei lor, motiv pentru care se așteaptă din partea lor să acorde o atenție specială evaluării riscurilor pe care aceasta le prezintă (Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 35; Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza *Dragotoni și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragraful 35; Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza *Sud Fondi — S.R.L. și alții împotriva Italiei*, paragraful 109).

65. Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea de la Strasbourg a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre. Prin urmare, art. 7 paragraful 1 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale pe calea interpretării judiciare de la un caz la altul, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie în mod rezonabil previzibil (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza *S.W. împotriva Regatului Unit*, paragraful 36).

66. Cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu principiul clarității și previzibilității legii au fost înglobate de instanța de contencios constituțional în propria jurisprudență (a se vedea, de exemplu, Decizia nr. 717 din 29 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 216 din 23 martie 2016).

67. Având în vedere aceste considerente de principiu, cât și cele reținute anterior cu privire la înțelesul sintagmelor criticate de autor în susținerea excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că norma penală criticată îndeplinește condițiile calitative de claritate și previzibilitate, nefiind contrară dispozițiilor art. 1 alin. (5) și art. 23 alin. (12) din Legea fundamentală. De altfel, norma penală criticată constituie expresia prevederilor art. 23 alin. (12) din Constituție, potrivit cărora „*Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii*”, precum și ale art. 73 alin. (3) lit. h), care reglementează competența legiuitorului de a stabili infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora.

68. Cât privește dispozițiile art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală, referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale, Curtea reține că acestea nu au incidență în cauză. De altfel, Curtea nu poate reține nici pretinsa încălcare prin norma penală criticată a prevederilor art. 53 din Legea fundamentală, întrucât prevederile constituționale invocate sunt aplicabile numai în ipoteza în care există o restrângere a exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale, restrângere care nu s-a constatat însă în prezenta cauză. De asemenea, Curtea nu poate admite nici încălcarea art. 16 alin. (1) din Constituție, întrucât discriminarea poate fi constatată doar în situația reglementării unor soluții juridice diferite pentru persoane aflate în situații similare, aspect ce nu poate fi reținut în prezenta cauză.

69. Totodată, referitor la invocarea dispozițiilor art. 21 alin. (3) din Legea fundamentală prin raportare la o normă de drept penal substanțial, Curtea a reiterat în mod constant, în jurisprudența sa, că aplicarea cerinței procesului echitabil se impune numai în legătură cu procedura de desfășurare a procesului, iar nu și în ceea ce privește cadrul juridic sancționator al faptelor, adică în domeniul dreptului substanțial, reținând că nici din cuprinsul art. 21 alin. (3) din Constituție și nici din cel al art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau al jurisprudenței Curții

Europene a Drepturilor Omului nu se poate desprinde concluzia că aplicarea cerinței procesului echitabil ar trebui să excedeze necesității asigurării garanțiilor procesuale, spre a se intra în materia din câmpul dreptului substanțial (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 695 din 7 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 124 din 8 februarie 2018, paragraful 18, Decizia nr. 676 din 6 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.115 din 28 decembrie 2018, paragraful 28, și Decizia nr. 138 din 10 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 374 din 16 mai 2016, paragraful 36).

70. Având în vedere toate cele reținute, Curtea urmează a respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal.

71. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31¹ raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Curtea reține că acestea fac parte din titlul II — *Instanțele judecătorești*, capitolul I — *Înalta Curte de Casație și Justiție*, secțiunea 4 — *Completele de judecată* din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. Potrivit expunerii de motive, „organizarea judiciară se instituie având ca finalitate asigurarea respectării drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanei [...]. Organizarea judiciară are, de asemenea, ca obiectiv de bază asigurarea respectării dreptului la un proces echitabil și judecarea proceselor de către instanțe judecătorești în mod imparțial și independent de orice influențe extraneе.”

72. Curtea reține că instanța judecă în complet de judecată a cărui compunere este cea prevăzută de lege, respectiv Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. Astfel, se judecă/soluționează în complet format dintr-un judecător, potrivit art. 54 alin. (1) din lege, cauzele penale date, potrivit legii, în competența de primă instanță a judecătoriei, tribunalului și curții de apel, cu excepția cauzelor privind conflictele de muncă și de asigurări sociale. Se judecă în complet format din doi judecători, potrivit art. 31 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 304/2004, contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel; potrivit art. 31 alin. (1) lit. d) din lege, contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casație și Justiție; potrivit art. 54 alin. (1) din lege, contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală de către judecătorii și tribunale în cursul judecării în primă instanță, de către judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la aceste instanțe. La Înalta Curte de Casație și Justiție, se judecă în complet format din 3 judecători, potrivit art. 31 alin. (1) lit. a), c), e), f), g), h) din Legea nr. 304/2004, cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție; apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de curțile de apel și de Curtea Militară de Apel; contestațiile împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecării în primă instanță de curțile de apel și Curtea Militară de Apel; contestațiile prevăzute în art. 250¹ alin. (1) din Codul de procedură penală împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecării în apel de curțile de apel și Curtea Militară de Apel; recursurile în casație împotriva deciziilor pronunțate în apel de curțile de apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, după admiterea în principiu; recursurile împotriva încheierilor prin care curțile de apel și Curtea Militară de Apel resping cererile de sesizare a Curții Constituționale. Completele de 5 judecători judecă, în materie penală, potrivit art. 24 din Legea nr. 304/2004, apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, recursurile în casație împotriva hotărârilor pronunțate în apel de completele de 5 judecători după admiterea în principiu, soluționează contestațiile

împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecării în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, soluționează cauzele în materie disciplinară potrivit legii și alte cauze date în competența lor prin lege. Totodată, completele de 5 judecători soluționează și recursurile împotriva hotărârilor de respingere a cererilor de sesizare a Curții Constituționale, pronunțate de un alt complet de 5 judecători.

73. Potrivit art. 311 din Legea nr. 304/2004 — criticat de autorul excepției, procedura de judecată în cameră preliminară se desfășoară de un judecător din completul prevăzut la art. 31 alin. (1) lit. a) din lege, așadar din completul de trei judecători, investit cu soluționarea cauzei date, potrivit legii, în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Art. 311 din Legea nr. 304/2004 a fost introdus prin art. I pct. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2014 pentru luarea unor măsuri de implementare necesare aplicării Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru implementarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 7 februarie 2014. Potrivit preambulului său, ordonanța a fost adoptată „având în vedere faptul că intrarea în vigoare a pachetului legislativ în materie penală, procesul penală și execuțional penală, pachet compus din șapte legi organice și numeroase adaptări legislative aduse unui număr de peste 250 de legi speciale, impune necesitatea aplicării coerente a tuturor acestor acte normative, ceea ce presupune existența unui cadru normativ adaptat și corelat; ținând seama de faptul că este imperios necesar ca măsurile legislative cuprinse în noul Cod penal și noul Cod de procedură penală să permită punerea lor în practică eficientă, prin crearea unui regim procedural unitar atât pentru dosarele aflate pe rolul organelor judiciare, cât și pentru cele constituite începând cu 1 februarie 2014; luând în considerare că intrarea în vigoare a noilor coduri trebuie să asigure o mai bună previzibilitate a normei în această materie, fără a genera disfuncționalități la nivelul instanțelor, [...]”

74. Autorul excepției susține, în esență, că, deși art. 3 alin. (3) din Codul de procedură penală prevede compatibilitatea funcției de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată cu funcția de judecată, dispozițiile art. 311 din Legea nr. 304/2004 impun o amânare a acestor funcții cu aplicabilitate restrânsă doar la instanța supremă, produc o divizare a completului investit cu judecarea fondului, doar unul din cei trei membri ai acestuia desfășurând procedura de judecată în camera preliminară, astfel că majoritatea membrilor completului de judecată va fi lipsită de atributul statuării asupra elementelor specifice camerei preliminare. Cu alte cuvinte, în mod diferit față de compunerea completelor de judecată investite cu soluționarea fondului cauzelor penale de competența judecătoriei, tribunalului și curții de apel, alcătuite, potrivit art. 54 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, dintr-un judecător unic, care îndeplinește, în prealabil, și atribuțiile funcționale de judecător de cameră preliminară, dispozițiile art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară stabilesc faptul că, în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, asemenea complete cu rol de judecată în primă instanță a cauzelor penale sunt compuse din trei judecători, iar, potrivit art. 311, doar unul dintre aceștia îndeplinește atribuțiile prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (6) din Codul de procedură penală.

75. Față de susținerile autorului, Curtea reține că, potrivit art. 354 alin. (1) din Codul de procedură penală, având denumirea marginală „*Compunerea instanței*”, instanța judecă în complet de judecată, a cărui compunere este cea prevăzută de lege, încălcarea dispozițiilor privind compunerea completului de judecată fiind sancționată cu nulitatea absolută, în condițiile art. 281 din același act normativ. Instanța nu este compusă potrivit legii în cazul în care sunt încălcate prevederile din legea privind organizarea judiciară sau din legile speciale referitoare la compunerea completului de judecată dintr-un judecător, din

2 judecători sau din 3 judecători. „Pentru ca organizarea puterii judecătorești să nu devină în sine aleatorie și pentru a nu permite apariția unor elemente de arbitrar, legiuitorul constituant a stabilit că procedura de judecată se stabilește prin lege, iar cu privire specială asupra Înaltei Curți de Casație și Justiție a consacrat faptul că atât compunerea sa, cât și regulile de funcționare se stabilesc prin lege organică. Astfel, atunci când legiuitorul constituțional se referă la compunerea instanței supreme — noțiune autonomă folosită de Constituție — nu are în vedere numărul total de judecători al acesteia, ci organizarea și compunerea secțiilor, secțiilor unite, completurilor de judecată care realizează funcția sa jurisdicțională. Astfel, se constată că legiuitorul constituțional a dat o mare importanță ordonării acțiunii puterii judecătorești atât la nivelul instanței supreme, cât și la nivelul celorlalte instanțe inferioare. Această construcție constituțională a dus la calificarea la nivel legal a aspectelor referitoare la compunerea instanței judecătorești, ca fiind norme de procedură de ordine publică. De aceea, încălcarea prevederilor legii referitoare la compunerea completului de judecată exprimă o exigență de ordine publică, a cărei încălcare atrage nulitatea absolută a actelor pronunțate de acesta. O astfel de viziune asigură coerența acțiunii puterii judecătorești, garantând, în același timp, independența și imparțialitatea judecătorului. [...] Normele cu caracter organic privitoare la compunerea tribunalului sunt menite să asigure încrederea publicului în actul de justiție.” (Decizia nr. 685 din 7 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.021 din 29 noiembrie 2018, paragrafele 177, 178 și 187).

76. Curtea reține, totodată, că dispozițiile art. 3 din Codul de procedură penală reglementează principiul separației funcțiilor judiciare, în cuprinsul prevederilor alin. (1) fiind enumerate: funcția de urmărire penală, funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală, funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și funcția de judecată. Funcția de urmărire penală este exercitată de procuror și de către organele de cercetare penală, prin strângerea probelor necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată. Funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei se exercită, de principiu, de către judecătorul de drepturi și libertăți. Funcția de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată este exercitată de judecătorul de cameră preliminară, care verifică legalitatea actului de trimitere în judecată și a probelor pe care acesta se bazează, precum și legalitatea soluțiilor de netrimiterie în judecată. Funcția de judecată se exercită de către completuri de judecată constituite în condițiile legii.

77. Potrivit art. 346 alin. (7) din Codul de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară care, în urma verificării legalității soluției de trimitere în judecată, a dispus începerea judecării, exercită funcția de judecată în cauză. Cu privire la aceste din urmă norme procesuale penale, instanța de control constituțional a pronunțat deciziile nr. 663 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 52 din 22 ianuarie 2015, paragraful 19, și nr. 353 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 29 iunie 2015, paragraful 12, prin care a constatat că este în interesul înfăptuirii actului de justiție ca același judecător care a verificat atât competența și legalitatea sesizării, cât și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală să se pronunțe și pe fondul cauzei. În esență, Curtea a arătat că simplul fapt pentru judecător de a fi luat o decizie înaintea procesului nu poate fi considerat întotdeauna că ar justifica, în sine, o bănuială de parțialitate în privința sa. Ceea ce trebuie avut în vedere este întinderea și importanța acestei decizii. Aprecierea preliminară a datelor din dosar nu poate semnifica faptul că ar fi de natură să influențeze aprecierea finală, ceea ce interesează fiind ca această apreciere

să se facă la momentul luării hotărârii și să se bazeze pe elementele dosarului și pe dezbaterile din ședința de judecată (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 6 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Morel împotriva Franței*, paragraful 45).

78. Potrivit art. 342 din Codul de procedură penală, obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Dispozițiile menționate anterior trebuie coroborate cu cele ale art. 54 din Codul de procedură penală, care dispun asupra competenței judecătorului de cameră preliminară, în sensul că acesta verifică legalitatea trimiterii în judecată dispuse de procuror; verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală; soluționează plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimiterie în judecată; soluționează alte situații expres prevăzute de lege. Totodată, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat că „prin prisma atribuțiilor procesuale încredințate judecătorului de cameră preliminară, în contextul separării funcțiilor judiciare potrivit textului de lege menționat anterior, Curtea trage concluzia că acestuia îi revine funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și că, în concepția legiuitorului, această nouă instituție procesuală nu aparține nici urmăririi penale, nici judecării, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal.” Procedura camerei preliminare a fost încredințată, potrivit art. 54 din Codul de procedură penală, unui judecător — judecătorul de cameră preliminară —, a cărui activitate se circumscrie aceleiași competențe materiale, personale și teritoriale a instanței din care face parte, conferindu-i acestei noi faze procesuale un caracter jurisdicțional. Totuși, din reglementarea atribuțiilor pe care funcția exercitată de judecătorul de cameră preliminară le presupune, Curtea a observat că activitatea acestuia nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând, în sens pozitiv sau negativ, cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție. Astfel, potrivit prevederilor art. 342 din Codul de procedură penală, competența judecătorului de cameră preliminară constă în verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și legalității sesizării instanței, în verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, și, totodată, judecătorul de cameră preliminară, potrivit art. 342 din Codul de procedură penală, își va exercita atribuțiile după trimiterea în judecată a inculpatului, rechizitoriul constituind actul de sesizare a instanței de judecată (Decizia nr. 641 din 11 noiembrie 2014, precitată, paragrafele 27 și 28).

79. În același timp, Curtea reține că soluționarea unei cauze se realizează ca urmare a deliberării judecătorului sau judecătorilor care compun completul de judecată și pronunțării hotărârii judecătorești, după finalizarea cercetării judecătorești, ulterior închiderii dezbaterilor în cauză. În materie penală, potrivit art. 393 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală, deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției inculpatului, asupra stabilirii pedepsei, asupra stabilirii măsurii educative ori măsurii de siguranță, dacă este cazul să fie luată, precum și asupra deducerii duratei măsurilor preventive privative de libertate și a internării medicale, respectiv asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asigurătorii, a mijloacelor materiale de probă, a cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei. La deliberare iau parte numai membrii completului în fața cărora a avut loc dezbaterile, iar hotărârea judecătorească reprezintă actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat litigiul dintre părți.

80. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că «redactarea hotărârii judecătorești, actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat litigiul dintre părți, este rezultatul activității de deliberare, desfășurată în secret, la care participă doar judecătorii care au calitatea de membri ai completului în fața căruia a avut loc dezbateră. Doar aceștia se pot pronunța asupra chestiunilor de fapt și de drept deduse judecării, soluționându-le. [...] Aceste aspecte constituie garanții ale dreptului părților la un proces echitabil, judecat de o instanță independentă și imparțială, care se supune numai legii. Or, în situația în care nu judecătorul care a participat la dezbateri și la deliberări este acela care redactează/motivează hotărârea judecătorească, garanțiile pe care Constituția și legea le consacră pentru protejarea dreptului la un proces echitabil, pentru asigurarea unei justiții imparțiale, înfăptuite în numele legii, rămân instrumente declarative, lipsite de efectivitate, inutile. Cu alte cuvinte, întreaga reglementare referitoare la independența justiției, la regulile de procedură penală sau civilă referitoare la soluționarea cauzelor, la necesitatea săvârșirii unui act de justiție motivat, este lipsită de efecte juridice dacă hotărârea judecătorească prin care „se spune dreptul” este întocmită de o persoană care nu îndeplinește calitatea de judecător al cauzei, deci care este străină procedurii jurisdicționale, actului deliberativ care a condus la soluția adoptată și, implicit, actului de justiție în sine.» (Decizia nr. 33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 15 februarie 2018, paragrafele 176 și 177). De asemenea, s-a subliniat că sensul art. 124 alin. (1) din Constituție este acela că instanțele judecătorești care înfăptuiesc justiția, potrivit art. 126 alin. (1) din Constituție, trebuie să respecte legea, de drept material sau procesual, aceasta fiind cea care guvernează toate raporturile sociale deduse judecării. Dispoziția constituțională consacră principiul legalității actului de justiție și trebuie corelată cu prevederea art. 16 alin. (2) din Constituție, care prevede că „*Nimeni nu este mai presus de lege*” și cu cea a art. 124 alin. (3) din Constituție, care prevede alte două principii constituționale: independența judecătorului și supunerea lui numai legii. Aceste dispoziții fundamentează activitatea instanțelor judecătorești, pe de o parte, și fixează poziția lor față de lege, pe de altă parte. Atribuțiile judecătorului implică identificarea normei incidente, analiza conținutului său și o necesară aplicare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit. Astfel, în activitatea sa de înfăptuire a justiției, judecătorul interpretează legea, realizând un echilibru între spiritul și litera ei, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, și o aplică raportului conflictual dedus judecării, soluționându-l printr-o hotărâre judecătorească, întemeiată pe un raționament juridic, care stabilește soluția judicioasă aplicabilă situației de fapt care a generat conflictul.

81. Totodată, Curtea reține că, drept efect al principiului nemijlocirii, se menține regula unicității completului de judecată, care trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. Continuitatea completului de judecată este prevăzută și de dispozițiile art. 11 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. De asemenea, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului obligă la luarea în considerare a principiului continuității completului de judecată, prin prisma exigențelor regulii nemijlocirii ce decurge din art. 6 paragraful 1 din Convenție (a se vedea Hotărârea din 2 decembrie 2014, pronunțată în Cauza *Cutean împotriva României*, paragrafele 60 și 61, sau Hotărârea din 7 martie 2017, pronunțată în Cauza *Cerovsek și Bozicnik împotriva Sloveniei*, paragraful 43). În Hotărârea din 2 decembrie 2014, pronunțată în Cauza *Cutean împotriva României*, instanța de la Strasbourg a reamintit că, potrivit principiului nemijlocirii, într-un proces penal hotărârea trebuie luată de judecătorii care au fost prezenți la procedură și la procesul de administrare a probelor. Totuși, nu se poate considera că aceasta constituie o interdicție a schimbării compunerii completului de judecată în timpul unui proces. Pot

apărea factori administrativi sau procedurali foarte evidenți care să facă imposibilă participarea în continuare a unui judecător într-un proces. De asemenea, pot fi luate măsuri pentru a se asigura că judecătorii care continuă să judece cauza au înțeles în mod corespunzător probele și argumentele, de pildă, prin asigurarea disponibilității în formă scrisă a declarațiilor, în cazul în care credibilitatea martorilor în chestiune nu este pusă la îndoială, sau prin noi ascultări ale argumentelor relevante sau ale martorilor importanți înaintea completului nou-format.

82. Având în vedere toate cele reținute anterior, Curtea constată că, deși este în interesul înfăptuirii actului de justiție ca același judecător care a verificat atât competența și legalitatea sesizării, cât și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală să se pronunțe și pe fondul cauzei — pentru asigurarea unui regim procedural unitar cât privește camera preliminară în cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a judecătoriei, tribunalului, curții de apel, respectiv Înaltei Curți de Casație și Justiție — legiuitorul a reglementat ca procedura de judecată în cameră preliminară să se desfășoare de un judecător din complet, în acord cu dispozițiile constituționale ale art. 16 alin. (1), fiecare dintre cei trei judecători ai completului, competent să judece cauzele penale în primă instanță la Înalta Curte de Casație și Justiție, fiind compatibil să exercite funcția de judecător de cameră preliminară, în aceste cauze.

83. În vederea respectării dreptului la un proces echitabil și a continuității completului de judecată este necesar însă ca hotărârea judecătorească, actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat litigiul dintre părți, să fie rezultatul activității de deliberare la care să participe judecătorii care au calitatea de membri ai completului în fața căruia a avut loc dezbateră. Cu alte cuvinte, aprecierea preliminară a cauzei, în speță, verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală de către judecătorul de cameră preliminară poate fi efectuată de un membru al completului de trei judecători — competent să soluționeze cauzele penale în primă instanță la Înalta Curte de Casație și Justiție — determinant fiind însă ca aprecierea finală în cauză să se facă în urma deliberării membrilor completului care au participat la dezbateri, în condițiile art. 393 din Codul de procedură penală, și să se bazeze pe elementele dosarului și pe dezbaterile din ședința de judecată la care judecătorii completului au luat parte.

84. Pentru considerentele anterior enunțate, Curtea va respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 311 raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004.

85. Cu privire la dispozițiile art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, autorul susține că, în măsura în care prevederile art. 311 din același act normativ sunt afectate de viciul de neconstituționalitate, dată fiind legătura indisolubilă dintre acestea, rezultă faptul că și normele criticate referitoare la judecarea contestațiilor împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară de la instanța supremă sunt neconstituționale. Cu alte cuvinte, se solicită ca, potrivit art. 31 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, în caz de admitere a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 311 din Legea nr. 304/2004, instanța de contencios constituțional să se pronunțe și asupra constituționalității dispozițiilor art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din același act normativ. În aceste condiții, atât timp cât nu s-a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 311 raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004, iar, cu privire la excepția de neconstituționalitate a art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 304/2004, criticile formulate nu au un caracter autonom, Curtea urmează să respingă, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 304/2004.

86. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Codul de procedură penală, cât privește sintagmele „*în termenul prevăzut la art. 20 alin. (1)*” și „*poate avea loc*”, excepție ridicată din oficiu de judecătorul de cameră preliminară, respectiv de Viorel Ene în Dosarul nr. 1.752/1/2017/a1 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu de judecătorul de cameră preliminară, de Vasile Dobrinou, de Virgil Măgureanu, de Viorel Ene, de Petre Peter, respectiv de Mugurel Cristian Florescu în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art. 20 alin. (1), ale art. 56 alin. (5), ale art. 282 alin. (1) teza finală și ale art. 346 alin. (4) din Codul de procedură penală, ale art. 439 alin. (1) lit. j) din Codul penal, precum și ale art. 31 alin. (1) lit. d) teza a doua și ale art. 311 raportat la art. 31 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 6 octombrie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Mihaela Ionescu

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU RESURSE MINERALE

ORDIN

pentru modificarea Instrucțiunilor privind eliberarea permiselor de exploatare, aprobate prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale nr. 94/2009

Având în vedere art. 28 și 30 din Legea minelor nr. 85/2003, cu modificările și completările ulterioare, și Referatul de aprobare al Direcției generale inspecție și supraveghere teritorială a activităților miniere și a operațiunilor petroliere înregistrat cu nr. 401.417 din 10.12.2020,

în temeiul art. 4 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 1.419/2009 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, cu modificările ulterioare,

președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale emite prezentul ordin.

Art. I. — Instrucțiunile privind eliberarea permiselor de exploatare, aprobate prin Ordinul președintelui Agenției Naționale pentru Resurse Minerale nr. 94/2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 333 din 19 mai 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

— **Articolul 19 va avea următorul cuprins:**

„Art. 19. — Titularii permiselor de exploatare, cu excepția permiselor de exploatare a aurului din aluviuni, sunt obligați să dețină și să utilizeze, pe toată durata permisului, instrumente de cântărire cu înregistrare automată a greutății resurselor minerale în momentul livrării și comercializării.”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data publicării.

Președintele Agenției Naționale pentru Resurse Minerale,
Nicolae Turdean

București, 11 decembrie 2020.
Nr. 394.

ACTE ALE AUTORITĂȚII DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ

AUTORITATEA DE SUPRAVEGHERE FINANCIARĂ

NORMĂ

pentru completarea anexei la Norma Autorității de Supraveghere Financiară nr. 18/2018 privind aderarea și evidența participanților la fondurile de pensii facultative

În conformitate cu prevederile art. 29 alin. (4), art. 74, 75, art. 77 alin. (1) și (2) și art. 103 alin. (1) din Legea nr. 204/2006 privind pensiile facultative, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 2 alin. (1) lit. c), art. 3 alin. (1) lit. b), art. 5 lit. c), art. 6 alin. (1) și (2) și ale art. 7 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității de Supraveghere Financiară, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 113/2013, cu modificările și completările ulterioare, în urma deliberărilor Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară din ședința din data de 16.12.2020,

Autoritatea de Supraveghere Financiară emite prezenta normă.

Art. I. — Anexa la Norma Autorității de Supraveghere Financiară nr. 18/2018 privind aderarea și evidența participanților la fondurile de pensii facultative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 969 din 15 noiembrie 2018, se completează după cum urmează:

— după punctul 11 se introduce un nou punct, punctul 12, cu următorul cuprins:

„12. Am luat cunoștință de faptul că administratorul utilizează mijloace electronice de comunicare pentru îndeplinirea obligațiilor sale legale de informare a participanților, conform prevederilor Legii nr. 204/2006, cu

modificările și completările ulterioare, precum și a normelor emise în aplicarea acesteia.

Doresc ca administratorul să îmi transmită informațiile prevăzute la art. 103 alin. (1) din Legea nr. 204/2006, cu modificările și completările ulterioare, prin mijloace electronice.

Nu doresc ca administratorul să îmi transmită informațiile prevăzute la art. 103 alin. (1) din Legea nr. 204/2006, cu modificările și completările ulterioare, prin mijloace electronice. (se marchează cu X de către participant)”.

Art. II. — Prezenta normă se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la 30 de zile de la data publicării.

Președintele Autorității de Supraveghere Financiară,
Nicu Marcu

București, 18 decembrie 2020.
Nr. 45.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

